

Дитер Хорнеман

Ведно със Земята
диша Душата

Въведение
към „Календарът на Душата“
от Рудолф Щайнер

Антропософското Издателство "Даскалов"

създадено на 24.12.1991 е оторизирано от Rudolf Steiner - Nachlassverwaltung, Дорнах, Швейцария да издава съчиненията на Рудолф Щайнер в техните български преводи. Негова цел е да запознае българския читател с

антропософията
на д-р Рудолф Щайнер

Патронът на Издателството
Димо Р. Даскалов, 1907-1989

член на Антропософското Общество в Дорнах,
посвети своя земен живот на това да проправи
пътя на антропософията в България.

Дитер Хорнеман

Ведно със Земята
диша Душата

Въведение
към „Календарът на Душата“
от Рудолф Щайнер

Превод от руски:
Стелиана Прангова

2001

Антропософско Издателство
"Даскалов"

Стара Загора

Издаването на този превод става с любезното разрешение на Дитер Хорнеман, разполагащ с авторските права на оригиналното произведение: „Mit der Erde atmen lernen“.

За автора:

Дитер Хорнеман е роден през 1946. Той е свещеник в Общността на християни в Щутгарт. Организатор е на редовни младежки срещи, на международни християнски конференции в Германия, Украйна, а също и в Русия, където през седемдесетте години попада в списъка на нежеланите лица. Автор е на няколко книги*. Владее руски език. Баща е на шест деца.

Дитер Хорнеман
Душа с Земяю вместе дышит

руска
първо издание

На задна корица: Рисунка на Първият Гьотеанум.

Всички права върху българското издание на тази книга са запазени от Антропософско Издателство "Даскалов"

© Антропософско Издателство "Даскалов", Стара Загора, 2001

* На български език излезе книгата „Общност на християни“. Изд. „Даскалов“ 1998. - Бел. прев.

Съдържание

Предговор	7
За медитативните изречения на всяка седмица	9
Послеслов	125
Бележки	130

Предговор

Кой от възрастните не си спомня какво огромно значение са имали в детството му сезоните на годината? Какво ликуване е предизвиквал първият сняг! А когато той е покривал цялата земя, е можел на воля да се пързала на шейни с приятели. И изведнъж, посред зима неочаквано си спомняме, че ще настъпи лято и ние отново ще можем да плуваме, отново ще пеят птици, ще цъфтят червени, сини, жълти цветя... Прекрасно е! А цялата година - от Рождество до Рождество, - та това е просто вечност!

А колко е останало у нас от това непосредствено изживяване на сезоните? В съвременния свят - затворени по цели дни в изкуствено отоплени и неоново осветени жилища и канцеларии - ние почти не забелязваме в кой сезон на годината живеем. Така обедняваме душевно и изгубваме живата връзка с нашата планета. Ползата от предлаганите седмични медитации е, че ние отново можем да възстановим тази естествена връзка, следвайки пътя на сърцето. Нашите преживявания ще ни помогнат да осъзнаем „нежните, но значими свързващи нишки“, съществуващи между човешката

душа и „света, в който тя е родена“. Съдържанието на тази книга, стояща сега пред читателя, е свързано с антропософския „Календар на Душата“, представляващ медитативни изречения, написани от Рудолф Щайнер през 1912-1913. Тези изречения по никакъв начин не изискват тълкуване. Обект на обсъждане могат да се явят само мотивите и темите, възникващи при общуване с тях. На свой ред обсъждането следва да бъде ориентирано така, че вниманието да е насочено единствено към медитативните изречения. Трябва винаги да се има предвид, че става дума не за разсъдъчно осмисляне, а за душевно възприемане хода на годината, към което душата проявява склонност „само в случай, ако тя добре разбира самата себе си“.¹

Щутгарт, Ноември 1996
Дитер Хорнеман

За медитативните
изречения
на всяка седмица

Великденска седмица

Великденът е празник на ранното утро.

Когато трите жени бързат към гроба, на запад свети почти пълната Луна, а на изток изгряват първите лъчи на Слънцето. Тук сякаш сме изправени пред една чувствителна везна, която измерва двете мирови противоположности на Слънцето и Луната. Това равновесие се превръща в предпоставка за самия Великден. То се проявява в ранните утринни часове, на самата граница между нощта и деня. Какво става всъщност?

Тялото на Исус е положено в гроба. Всяка от субстанциите на Неговото тяло е проникната от Слънчевото същество Христос. Исус е изпепелен вътрешно от огъня на Духа. Ето защо за съвсем кратко време Той се превръща в прах. Обаче етерното тяло, което обикновено се разтваря три дни след смъртта на човека, се съгъсти и прие в себе си формиращите сили на земното тяло.

Възкръсналият Исус се явява на учениците си не просто като починала душа. От гроба се надига одухотвореното тяло, което има пълна власт над физическите закони. Ето защо Възкръсналият можа да се яви в най-различни образи, да изчезва, да се храни и дори да бъде докосван. Всичко това има неизмеримо значение за нас, хората, а също и за Земята. За това

Първа седмица от Април

Значението на Възкресението за Земята дори и днес може да се разглежда като едно събитие от най-висш порядък. Земята, също както и човекът, притежава една диференцирана, свръхсетивна аура. В нея просветват под всевъзможни цветни и светлинни форми различните душевни настроения и жизнени състояния на нашата Земя.

Когато одухотворената кръв на Исус потече от Неговите рани от Кръста, Земята излъчи нещо, което веднага промени нейната аура. В нея беше втъкан цветът на златото, който направи единствената в Космоса синя планета още по-неповторима. От мига на Възкресението Земята не е същата. А ние знаем, че тялото на Исус беше част от самата нея. После Исус се превърна в одухотвореното Слънчево същество Христос и даде на Земята един зародишен кълн за бъдещето. В своето семе растението изгражда нещо, което външно погледнато е съвсем малко, обаче въпреки това съдържа в себе си всички бъдещи стъбла и листа.

По същия начин и Земята - благодарение на Христовото дело - съдържа в себе си нещо, което отваря пред бъдещето една безкрайна перспектива.

„Календарът на Душата“ от Рудолф Щай-

нер започва с първата седмица на Април.* Ако Великденът е разположен по-рано или по-късно, тогава ние разширяваме или скъсяваме следващите седмици, така че в края на Април или началото на Май текстовете да съответствуват на времето.

Щом от мировите широти
 Говори Слънцето към сетивата на човека
 И радост от душевни дълбини
 Със светлина във съзерцание се слее,
 Тогава изпод обвивките на
себесъзнанието мое
 Политат мисли към пространствените
далнини
 И смътно свързват
 Естеството на човека с Битието на Духа.

*

Wenn aus den Weltenweiten
 Die Sonne spricht zum Menschensinn
 Und Freude aus den Seelentiefen
 Dem Licht sich eint im Schauen,
 Dann ziehen aus der Selbstheit Hülle
 Gedanken in die Raumesfernen
 Und binden dumpf
 Des Menschen Wesen an des Giestes Sein.

* Доколкото тогава е бил Великденът в годината на съставяне на Календара. - Бел. рус. прев.

Втора седмица от Април

Никак не е лесно да се доближим до ранното детство по един жив начин. Какви са били тогава моите впечатления от света? Сигурно от голямо значение е било дори и това, че съм бил толкова мъничък. Ето защо всичко около мен е изглеждало с гигантски размери. Малката градина, в която сме играли, винаги изглежда огромна в нашите по-късни спомени. И когато, вече като възрастни хора, я погледнем отново, се учудваме колко малка е тя в действителност.

Обаче огромни са били размерите не само на храстите, цветята и дърветата, а всичко е било и безкрайно тайнствено. И това е потвърждение на факта, че цялостното изживяване на света все още е било пронизано от едно първично изживяване на Бога.

В приказката за спящата красавица се казва, че когато тя навършила петнадесет години, намерила в кулата на замъка стаичка. Там се убола на вретено и дълбоко заспала. А заедно с нея - и всички обитатели на замъка. Едва когато царският син, дошъл отдалеч, се преборил с много опасности, идва спасението.

В процеса на израстване всички ние се издигаме в „кулата на замъка“, която изобразява разсъдъчния живот в главата, а по отношение на първичното изживяване на Бога - все пове-

че и повече заспиваме. До онзи момент, в който при нас идва царският син, Божият син.

През зимното време ние сме стигнали до нашия собствен вътрешен живот. Сега трябва отново да се обърнем към външния свят.

Във външния сетивен свят
Изгубва силата мисловна битието свое;
Духовни светове отново
Човека, потомъка свой, там откриват,
Който зародиша си - в тях,
Но душевния си плод
В себе си да намери трябва.

*

Ins Äußre des Sinnesalls
Verliert Gedankenmacht ihr Eigensein;
Es finden Geisteswelten
Den Menschensprossen wieder,
Der seinen Keim in ihnen,
Doch seine Seelenfrucht
In sich muß finden.

Трета седмица от Април

Думите „присъщ“, „странен“, „своеобразен“ са нееднозначни по съдържание. От една страна, ако един човек ни удивлява с нещо, ние говорим за неговото своеобразие. От друга страна, по друг повод казваме: „Това е твърде своеобразно“, с което изразяваме усещането, че нещата тук са твърде странни. Гръцката дума за странен „idios“ се е превърнала в днешната дума „идиот“. Следователно, когато обозначаваме себе си или другия като „идиот“ това означава „някой, който е своеобразен“.

Но в хода на нашия живот ние не можем нищо друго, освен да разгърнем всичките си странности и своеобразия и да направим своя образ още по-неповторим. Защото нашите странности много лесно могат да се превърнат в окови. И от тези окови можем да се освободим само като се преклоним пред онова, което ние не сме. Карл Ранер казваше: „Любовта - това е решимостта да се отдадеш цял на другия.“

Красотата на започващата година също ни призовава да се освободим от самите себе си.

Говори на Всемира,
Сам себе си забравил,
Но помнещ своя произход,
Израстващият Аз човешки:
Във теб, освобождавайки се
От оковите на странностите мои,
Основите полагам аз на истинската моя
същност.

*

Es spricht zum Weltenall,
Sich selbst vergessend
Und seines Urstands eingedenk,
Des Menschen wachsend Ich:
In dir, befreiend mich
Aus meiner Eigenheiten Fessel,
Ergründe ich mein echtes Wesen.

Четвърта седмица от Април

Има великолепни мислители, умеещи всичко да разделят на части. Слушайки ги, ние сме принудени да следваме тяхната логика и често е невъзможно да им се възрази. Но от общуването с такива хора остава неприятно чувство: на техните разсъждения липсва топлина.

Ако се запознаеш по-отблизо с такъв човек, ще видиш, че той няма способността да се задълбочава в нещата. Който не може да благоговее пред малкото - било то пеенето на птиците, теменужката или вятърът, шумящ в листата, - такъв човек непременно ще се окаже чужд сред хората.

Времето на пролетта, когато се появяват първите цветя, когато по небето плуват леки кълбести облаци, - е времето, което ни учи да ценим красивото в света. И тогава, наред със зимната яснота на мисленето, ние придобиваме лятната топлина на усещанията. Това прави нашето мислене истински човешко.

Аз чувствавам на своята същност
естеството:

Тъй усещането проговаря
И в озарения от Слънце свят
Себе си с потоците светлинни съединява;
На мисленето иска то
Жар към яснотата да дари
И човека и света
В единство здраво да обвърже.

*

Ich fühle Wesen meines Wesens:
So spricht Empfindung,
Die in der sonnerhellten Welt
Mit Lichtesfluten sich vereint;
Sie will dem Denken
Zur Klarheit Wärme schenken
Und Mensch und Welt
In Einheit fest verbinden.

Първа седмица от Май

Обикновено ние говорим за човека и човечеството. В същия смисъл можем да говорим за Боговете (или Ангелите, Архангелите) и за божествеността. Тук няма никакво противоречие. Пълно материалистическо суеверие е да си въобразяваме, че целият божествен свят на природата около нас би се проявил от само себе си. Ние трябва да се вглеждаме в делата на творческите Духове и да предусещаме, че зад многообразието на природата се крие безкрайното многообразие на Духа.

Например, вече около четвърт век говорим прекалено много за опазване на околната среда. Тук истинският проблем е скрит в самото словосъчетание: ние разглеждаме природните царства именно като „нашия околнен свят“. Ако бихме могли да ги изживеем по един одухотворен начин, не биха съществували никакви проблеми за опазването на „околната среда“. На кого би хрумвало да изхвърля отпадъци в Рейн, ако осъзнаваше същността на „Бащата на Рейн“, както и досега възпяван в песните.

А ето и пример от наши дни. Един австралийски геолог от Сидни бил поканен в Тайланд, за да открива находища на медна руда. Групата се отправила с джип навътре в джунглата на Тайланд. Стигнали до голяма река и спрели до огромно дърво. В този момент един

тайландец, изпълняващ ролята на медиум, принасял жертва на духа на дървото и шепнел: „Вие доведохте подходящия човек. Сега трябва да продължите по-нататък.“ И малко след дървото те се натъкнали на едно медно находище. Геологът започнал да изследва рудата за промишлено приложение. Когато се върнали обратно до дървото, процедурата с медиума се повторила. И духът на дървото, служейки си с устата на медиума, позволил да се вземе медната руда.

Ето така изглежда един остатък от отдавна отминали епохи. Обаче той ни показва как ние по съвременен начин - без медиум, бихме могли да се издигнем до едно одухотворено изживяване на природния свят. И тогава няма да говорим по такъв общ начин за Духа, а ще търсим действието на конкретни духовни същества във всичко, което ни заобикаля.

Светлината, която от дълбините на Духа
Съзидателно в пространството тъче
На Боговете делата изявява:
Покълва в нея естеството на душата
Устремена към мировото Битие
И възкресена
От вътрешната власт на себесъзнанието
мое.

Im Lichte, das aus Geistestiefen
Im Raume fruchtbar webend
Der Götter Schaffen offenbart:
In ihm erscheint der Seele Wesen
Geweitet zu dem Weltensein
Und auferstanden
Aus enger Selbstheit Innenmacht.

Втора седмица от Май

„Как да намеря себе си?“ Този въпрос днес вълнува много хора. Преди не е било така. Отношенията са били много по-прости и ясни.

Трудността започва с избора на професия. Всички младежи, почти без изключение, знаят какви искат да станат. Но от тези, които знаят какви искат да станат съвсем малка част получават възможност за съответното образование. По този начин младежкия период от живота се удължава докъм тридесетата година, а някои и не израстват напълно.

Широко разпространена заблуда е, че човек може да намери себе си, ако упорито се занимава само със себе си. Но това, което аз откривам в този случай, е само моят егоистичен двойник. Аз ще открия себе си само тогава, когато оставя себе си встрани и започна все по-дълбоко да изучавам света.

Защото човекът е един вид обобщение на целия свят. Ако аз успея да се свържа със света, то се свързвам и със себе си. Обаче с какво започва светът? Светът започва с моите братя - човеци. Да си спомним думите на заповедта: „Възлюби своя ближен като самия себе си.“² А това означава: Научи се все по-дълбоко да изживяваш простата истина, че твоят ближен и ти сте едно цяло. Бъди едно цяло с твоя ближен и тогава ти ще бъдеш едно цяло със себе си.

„Календарът на Душата“ от Рудолф Щайнер иска да ни поведе към такова изживяване на света, че все по-добре и по-добре да намираме себе си.

От себелюбие възникнал
Азът мой себе си намира
Като откровение на световите
Всред силите на време и пространство;
Светът, той навред показва ми
Като божествен първообраз
На изображението свое истинността.

*

Es ist erstanden aus der Eigenheit
Mein Selbst und findet sich
Als Weltenoffenbarung
In Zeit- und Raumeskräften;
Die Welt, sie zeigt mir überall
Als göttlich Urbild
Des eignen Abbilds Wahrheit.

Трета седмица от Май

„Когато сънуваме, че сънуваме, ние сме близо до пробуждането“ (Новалис). Всеки ден нашето съзнание минава през различни степени: от дълбокия сън, лишен от сънища, до будното дневно съзнание. Понякога, сънувайки, за нас е ясно, че това е само един сън. От друга страна, в т.нар. будно съзнание ние често се досещаме, че биха могли да съществуват и степени на по-висша будност. Какво виждаме, когато погледнем към една гора? Пред нас се разстила тайнствен килим от различни нюанси на зеленото. Ние усещаме, че има и още нещо, което не виждаме. И разбираме, че ни е необходимо време, за да се докоснем до него. В противен случай се губим в едно мечтателство за природата и загубваме финия усет за нещата в случайни промени на чувствата. Но, докосвайки се до това, което очите ни не виждат, постепенно се издигаме до една по-висша будност, която ни позволява да виждаме света на творещите същества.

Азът мой, да отлитне той заплашва,
От мировата светлина привлечен мощно.
Навлез сега, ти мое предгадание
Докрай във своите права,
На мисленето силата да заместиш в мен,
Че в блясъка на сетивата
Себе си да изгуби то желае.

*

Mein Selbst, es drohet zu entfliehen,
Vom Weltenlichte mächtig angezogen.
Num trete du mein Ahnen
In deine Rechte kräftig ein,
Ersetze mir des Denkens Macht,
Das in der Sinne Schein
Sich selbst verlieren will.

Четвърта седмица от Май

Градският човек винаги се радва, когато успее да излезе сред природата и да „слуша“ тишината. Гора и Луна - това е пиршество за очите. И можем даже да почувстваме, че всичко, което виждаме и чуваме, нас реално ни храни, ако изцяло му се отдадем. То ни подарява себе си като пресен хляб, който ние поглъщаме.

И можем действително да докажем, че нашите сетивни впечатления са ни жизнено необходими.

През лятото тези впечатления се умножават. И ние с радост забелязваме как сме станали малко по-здрави, как е укрепнало в нас съзнанието за собствения „Аз“. От друга страна - летните изживявания ни довеждат до един вид едностранчивост. Нараства нашата способност да забравяме себе си във външните впечатления. Те ни обхващат и ни увеличат със себе си. И в същата степен отслабва способността за трезво, разсъдъчно мислене. Не може да се получи нещо без да се пожертва в голяма степен друго. Душата, дишаща ведно със Земята, се колебае между противоположности: разтварянето в другия човек и собствената деятелност - като махало тя се отклонява на едната страна, за да може с още по-голяма сила да премине на другата. И така, лятото - това е време, изискващо от нас самозабрава.

Нараства силата на сетивата
Ведно с на Боговете делата,
Смалява тя мисловната мощ
До образите смътни на съня.
Щом божествената същност
С душата ми поиска да се слее,
Тогава човешкото мислене
В сън смирено да потъне трябва.

*

Es wächst der Sinne Macht
Im Bunde mit der Götter Schaffen,
Sie drückt des Denkens Kraft
Zur Traumes Dumpfheit mir herab.
Wenn göttlich Wesen
Sich meiner Seele einen will,
Muß menschlich Denken
Im Traumessein sich still bescheiden.

Първа седмица от Юни

На човека е присъща мъката по освобождаване от самия себе си. В една руска пословица се казва, че по-високо от главата си не можеш да скочиш. (Немската се превежда така: не можеш да надскочиш сянката си). Но ние би трябвало да се научим като начало, как все пак да припълзим през своята сянка.

Често, в трудна ситуация, човек надскача своето обичайно ниво. Тогава той се оказва способен на нещо, за което по-рано не е могъл и да помисли.

Доколкото желанието да преодолееш себе си е силно в човешката душа, има много начини то да бъде реализирано. Какво ли не измисляме, за да се превърнем в герои! Кръговратът на годината ни извисява над самите нас, във времето, когато в природата има повече светлина. Ние се доверяваме на светлината. Нашето пълно обръщане към красотата на природата ни укрепва в самите нас. В това се проявява основният закон на душевния живот: само ако ние действително сме били будни през деня, нощният сън ще бъде дълбок. Само ако човек е способен да бъде истински сериозен, притежава истинското чувство за хумор. Животът протича от една крайност към друга. Да се следва това протичане - означава да се живее.

Забравяйки волята ми лична
Изпълва мировата топлина, лято
възвестявайки

Моите душа и Дух;
Да се изгубя в светлина
Тъй повелява ми съзирането на Духа,
И предусещането мое мощно възвестява:
Изгуби се, за да намериш себе си отново.

*

Vergessend meine Willenseigenheit
Erfüllet Weltenwärme sommerkündend
Mir Geist und Seelenwesen;
Im Licht mich zu verlieren
Gebietet mir das Geistesschauen,
Und kraftvoll kündet Ahnung mir:
Verliere dich, um dich zu finden.

Втора седмица от Юни

Ние често говорим за това, че можем да извистим нашите чувства и усещания. Ние действително можем да преодолеем силите на тежестта, които теглят нещата надолу. И тогава задачата, която стои пред нас изведнъж започва да ни се струва много лека. Обаче трябва да сме напълно сигурни: вътрешната тежест не може да бъде преодоляна веднъж завинаги. Това преодоляване трябва винаги отново да се постига. Само така силите, с които преодоляваме тежестта, могат да укрепнат.

Още от древността времето на изгрева на Слънцето е било разглеждано като най-подходящото време за молитва. Защото когато Слънцето се издига, сякаш от само себе си се издига и душата.

И ето че веднъж в годината ние можем напълно да се доверим на природните процеси. Просто трябва да прекрачим в това, което става въвн. И в този момент усещаме, много по-силно от обикновено, до каква степен сме все още оковани от тежестта си и че не е така лесно да се издигаме заедно със Слънцето.

Медитативното изречение на Рудолф Щайнер за тази седмица е:

Към летни висини
Издига се на Слънцето озаряващото
естество;
Увлича то човешките ми чувства
В пространствените свои широти.
Предугаждайки, в душата надига се
Усещане, което смътно проговаря -
Ще узнаеш нявга ти:
Почувствувало е теб сега самото
Божество.

*

Zu sommerlichen Höhen
Erhebt der Sonne leuchtend Wesen sich;
Es nimmt mein menschlich Fühlen
In seine Raumesweiten mit.
Erahnend regt im Innern sich
Empfindung, dumpf mir kündend,
Erkennen wirst du einst:
Dich fühlte jetzt ein Gotteswesen.

Трета седмица от Юни

Малкото дете пита защо жабите квакат силно вечерно време, а не през деня. И самó си отговаря: „Разбира се, аз зная, защото се молят“. Майката Земя се моли през лятото и медитира през зимата. Ние, нейните деца, можем да се научим на това като ѝ подражаваме. Неописуемо преживяване е да се разхождаме из полето в късните летни вечери. Свирят щурци, може птичка да се обади, а в храсталака тайнствено проблясват светлинки. Над главата са летните съзвездия. Струва ти се, сякаш Земята се разтваря във Вселената. „Пустинята ще приеме Бога в себе си“, както е писал Лермонтов.

В тези преживявания се отразява протичащото през лятото разтваряне на Земната душа в космическите пространства! И на нас се дава възможност да съпреживяваме с тази душа, дава ни се възможност да се слеем с всички същества на природните царства.

В този Слънчев час
Мъдра вест на теб се дава да узнаеш:
Отдаден на всемирна красота
В теб себе си със чувство изживяваш:
Да се изгуби може човешкият Аз
И себе си да открие в мировия Аз.

Es ist dieser Sonnenstunde
An dir, die weise Kunde zu erkennen:
An Weltenschönheit hingegeben,
In dir dich fühlend zu durchleben:
Verlieren kann das Menschen-Ich
Und finden sich im Welten-Ich.

Четвърта седмица от Юни

Обикновено ние сме свикнали да прекрояваме света според нашите желания. Заради нашето удобство променяме посоките на реките, пресушаваме блатата, прорязваме горите с аутобани и превръщаме нивите в летища.

И така, ние постепенно напълно сме се отучили да забелязваме красотата на околния свят.

Обаче красотата винаги е като едно проблясане на Духа в областта на сетивния свят. Изгубим ли усещането за красота, ние изгубваме и Духа. Светът не се подчинява на сухия филистерски разум, който умее само да руши. А в това ние сме преуспели.

Трябва да се научим да се вглеждаме в явленията на сетивния свят с усета на художник, за да усетим връзката между нещата. Така ние ще открием как всяко нещо има своето място и как всяко едно се нуждае от нещо друго. Пътят към екологията е художествен път. До екологията не можем да стигнем чрез студения разум. На гърба ни трябва да израстнат крила, за да стигнем до обзорния поглед, от който се нуждаем, за да вникнем в зависимостите на света.

Геният на Йоан може да се превърне за нас във Водач. Неговите думи: „Променете сетивата!“* - можем да се научим да чуваме и

по друг начин: „Научете се да си служите с вашите сетива така, че те да ви открият красотата на света.“

Тази седмица от годината Рудолф Щайнер нарича в своя Календар още „Йоаново настроение“.

На мировата красота сиянието,
То подтиква ме от дълбините на душата
Божиите сили на живота мой
В миров полет да разгърна;
Сам себе си да изоставя
И с упование да се издиря
В мировата светлина и в мировата
топлина.

*

Der Welten Schönheitsglanz,
Er zwinget mich aus Seelentiefen
Des Eigenlebens Götterkräfte
Zum Weltenfluge zu entbinden;
Mich selber zu verlassen,
Vertrauend nur mich suchend
In Weltenlicht und Weltenwärme.

* Може да се разбира и така - „Научете се да си служите с вашите сетива така, че те да ви открият красотата на света!“ (В немския превод на Емил Бок е: „Прав направете пътя на Господа“). - Бел. рус. прев.

Първа седмица от Юли

В християнската традиция времето на лятното слънцестояне се свързва с образа на Йоан Кръстител. Рождението на Йоан се празнува на 24. Юни и в годишния кръг то стои срещу Рождество Христово. На старите икони ние го виждаме дори с крила, като могъщ Ангел, гений на това време на годината, време на поврат.

И като викащ в пустинята, той зове: „Променете своята представа за света!“ Аз, човекът, мога да се отдам на външния свят само дотолкова, доколкото постигам в него откровението на Духа. Годината ме изведе до върха на света. Сега годината започна да клони към тъмнина, за да мога аз да постигна Духа в мен самия. Всяко такова движение на махалото трябва да ме придвижи една крачка напред по този път.

Медитативното изречение на Рудолф Щайнер за тази седмица ни дава повод да възприемем колебанията на махалото между висините на външното възприятие и дълбините на Духа:

И щом аз съм в сетивни висини,
Пламти в душевните ми дълбини
От огнените дебри на Духа
На Боговете истинното Слово:
В недрата на Духа, предусещайки търси
И себе си, духовно-родствен, намери.

*

Und bin ich in den Sinneshöhen,
So flammt in meinen Seelentiefen
Aus Geistes Feuerwelten
Der Götter Wahrheitswort:
In Geistesgründen suche ahnend
Dich geistverwandt zu finden.

Втора седмица от Юли

Всичко онова, което правим без чувство за мярка, се получава едностранчиво и ни изважда от равновесие, от живата среда на живота. Ако си пестелив без мярка, се превръщаш в алчен. Иначе щедрият човек става прахосник и разточител. Така в самозабравянето, границите на което не са ясно очертани, човек безвъзвратно би загубил себе си, сякаш потъвайки в сън.

През последните седмици ние видяхме как годишният ход сякаш ни насърчаваше да се отдадем на сетивния свят с цялото си съществуване. Сега, когато денят постепенно става по-кратък, започва истинското лято. И ако ние се вгледаме по-внимателно, ще доловим в юлския апогей признаците на неизбежната зима. Вече спира растежът на растенията, започват да зреят плодовете. В процеса на узряването има качество, което отчетливо се проявява и в умирането. По-ясно, отколкото при другите растения, това се вижда, например, при житните класове. Когато зърното наедрява, стъблото загубва живота, изсъхва отгоре надолу и накрая през есента остава само златистата слама и по нея житните зърна, очакващи жътвата. Процесът на умиране на свой ред е свързан винаги с появата на съзнанието. Именно затова в средата на лятото външният свят насърчава нашето съзнание да се пробуди.

На сетивни откровения отдаден
Изгубих своя собствен порив аз,
На мислите сънят, опитва той
Заглушавайки ме, Азът мой да похити,
Но пробуждайки ме, мировите мисли
Към мен напират вече в блясъка на
сетивата.

*

An Sinnesoffenbarung hingegeben
Verlor ich Eigenwesens Trieb,
Gedankentraum, er schien
Betäubend mir das Selbst zu rauben,
Doch weckend nahet schon
Im Sinnenschein mir Weltendenken.

Трета седмица от Юли

Има едно увлекателно занимание: подробно разглеждане на природна местност така, сякаш се разглежда картина. Това човек може да върши сам или с приятели. Назоваваме поред всичко, което виждаме. Или въвеждаме ред в изброяването, започваме, например, от предния план и постепенно достигахме до задния. И така забелязваме, че на много неща не сме обърнали внимание, докато те не са били назовани. Забелязваме също колко богат на нюанси се оказва зеленият цвят. Даже не ни достигат думи да ги назовем всичките. Разказват, че на един от островите в южните морета живее племе, което има около двеста думи за определяне на зеления цвят. Възможно е и ние да успеем да съчиним поне няколко.

След като повече или по-малко сме разгледали подробностите на пейзажа, нека се опитаме да опишем присъстващото в него настроение. И така, стигаме до въпроса: как бихме назвали тази картина? Напълно вероятно е името да е съзвучно с началото на изречението за тази седмица.

Нашето самочувствие, усещането, че съществуваме възниква в тялото ни, защото именно чрез тялото ние се докосваме до предметите. Ето защо малкото дете се старее да се притисне към възрастния човек: така то усеща своето

битие. С поглед ние сякаш опипваме повърхността на обкръжаващите ни предмети. С това у нас отново и отново се опреснява предметното съзнание: ето, това съм аз, а това там е предметът. Именно по времето, когато ние получаваме преди всичко външни впечатления, у нас се събуждат силите на „Аз“-а в такава степен, в каквата „Аз“-ът е свързан с нашата телесност.

Аз чувствавам като от магия завладян
Всред мировия блясък съзиданието на
Духа:

В сетивна приглушеност
Истинската моя същност то обгръща,
И сила ми дарява:
Онази, която в своята немощ,
Моят Аз безсилен е на себе си да придаде.

*

Ich fühle wie verzaubert
Im Weltenschein des Geistes Weben:
Es hat in Sinnesdumpfheit
Gehüllt mein Eigenwesen,
Zu schenken mir die Kraft:
Die, ohnmächtig sich selbst zu geben,
Mein Ich in seinen Schranken ist.

Четвърта седмица от Юли

Нашето самочувствие е свързано съвсем пряко със състоянието на тялото ни. Едно незначително повишаване на температурата с 2-3 градуса може да ни доведе до трескаво бълнуване. Силните външни впечатления оказват върху нас същото въздействие, и то дотолкова, че понякога ние цял живот ги помним. Тъгата също ни въздействува по сходен начин, усилвайки нашето вътрешно себеусещане.

Когато погледът ни се спре на красива природна гледка, той сякаш я опипва от всички страни. Ние опипваме дърветата, горите, езерата, реките, едновременно усещайки нашето собствено битие, което се докосва и което бива докосвано от обкръжението. Себеусещането, самочувствието ни се дава отвън като дар от света. Нашата задача е да задълбочим това усещане, да го доведем до зрялост с помощта на мисловната светлина, докато накрая не възникне плод, способен да се развива.

Дарът на Духа в душата си да пазя,
Предчувствието мое строго повелява,
Та зреещите дарби Божии
В недрата на душата
На себесъзнанието плодовете да родят.

Zu bergen Geistgeschenk im Innern,
Gebietet strenge mir mein Ahnen,
ДаЯ reifend Gottesgaben
In Seelengrunden fruchtend
Der Selbstheit Früchte bringen.

Пета седмица от Юли

Типичният въпрос на съвременното естествознание гласи: „Какво е това?“. За да успеем подробно да му отговорим, са изобретени микроскопи и телескопи, водолази се спускат на морското дъно и спътници се изстрелват в Космоса. И като резултат, ние сме натрупали планини от знания, но нещата не са ни открили своите тайни. Нима розата с нейната съвършена красота, с нейния цвят и аромат ни е станала по-понятна от това, че ние знаем толкова много за нейния биохимичен състав. Но можем да задаваме и друг род въпроси към нещата, например: „Как ти говориш с мен?“. Блещукането на звездите, плуващите по небето облаци, шумът на гората, окраската на цветята - това са все думи на отчетлив разговор, в който ние можем да се заслушаме, ако настроим слуха си. Тогава природните същества постепенно ще ни разкрият своите тайни. Все повече ще ни заинтригуват и най-простите неща.

Може да се случи и така, че човек да лежи болен и да вижда само един слънчев лъч. Но този лъч да му разказва за космическите пространства, през които е преминал, за любовта към Земята, която зеленее под него. Хайде да се изпълним с тези пространства, да се изпълним с мировото Слово. То ще ни избави от всичко дребно, което се е трупало в нас.

Тъй говори мировото Слово,
Което аз през портите на сетивата
В душата си дълбоко вложих:
Изпълвай дълбините на Духа си
С моите простори всемирни,
Мен за да намериш нявга в теб самия.

*

Es spricht das Weltenwort,
Das ich durch Sinnestore
In Seelengründe durfte führen:
Erfülle deine Geistestiefen
Mit meinen Weltenweiten,
Zu finden einstens mich in dir.

Първа седмица от Август

Характер на душата придава онова, с което тя се свързва. Проследявайки изминалия си живот, ние забелязваме дълга верига от преживявания и събития, които са направили от нас това, което сме. Но така виждаме и многото, което по наша вина е минало покрай нас. Ние сме срещали величествени и красиви събития, но душата не е била готова да ги възприеме. Ако се вгледаме по-внимателно, ще се окаже, че красивото и значимото са винаги около нас, във всеки момент. Но да се срещнем с тях, да им позволим да ни въздействуват, на това ние далеч не винаги сме способни. Разбира се, във века на машини, реклами и тем подобни човешки изобретения около нас има достатъчно безобразия, от които следва да стоим по-далеч. Тук нищо друго не може да се направи. Ако с наивна доверчивост се отворим за всички впечатления на големия град, те ще разкъсат душата ни на части. Ние се изправяме пред необходимостта да разберем как и кога да отваряме душата си за външния свят, как и кога да се разграничаваме от него. В наше време пред всеки човек е поставена задачата да намери здравословния ритъм на такова затваряне и отваряне.

Мога ли душата си да разширя,
Та себе си сама да свърже тя
С поетото и поклъващо Слово всемирно?
Предусещам аз, аз сила да намеря трябва
Душата си достойно да извая,
И в одежда на Духа да я превърна.

*

Kann ich die Seele weiten,
Daß sie sich selbst verbindet
Empfangnem Welten-Keimesworte?
Ich ahne, daß ich Kraft muß finden,
Die Seele würdig zu gestalten,
Zum Geistes-Kleide sich zu bilden.

Втора седмица от Август

Ако се замислим, около нас има много повече красота, отколкото забелязваме. Тази красота просто не я осъзнаваме. Но ние имаме една способност - да спрем и да насочим нашето внимание в тази или онази посока. Котката няма тази способност: когато тя види мишка, вниманието ѝ задължително е приковано в мишката. Ние сме способни да освободим нашето внимание и, правейки пауза във външните дейности, да го отправим където пожелаем. Например, да обърнем мислено поглед към това как преминава животът ни. В нашите спомени обаче преживяванията приемат нов облик. Неуловимо духовното, което живее между редовете, се възприема лесно от нашата памет. При спомнянето то излиза на преден план и се оказва, всъщност, най-съществената част от нашите преживявания. Много от онова, което ни е правило слепи при възприемането, изчезва при спомнянето. Затова се появяват неща, които по-рано не сме изживели съзнателно.

Нашият живот протича не по права линия, а по кръгове. В края на всеки изживян кръг, преди да навлезем в следващия, е необходимо да се обърнем назад и да си спомним изминалото. Настроението на свободната от работа вечер ни приканва към такова разглеждане на изминалия ден. Съботната вечер сякаш е

специално създадена за това, да си спомним изминалата седмица. Навечерието на Новата година ни призовава да си спомним за изминалата година. А когато животът отива към своя залез, ние напълно естествено започваме да анализираме всички изживени години. И в това вече се предусеща дългият ретроспективен поглед, който ни предстои след смъртта.

Така и отиващото към края си лято ни подсказва, че е време да погледнем към всичко, което сме преживели в неговия разгар. В спомените опитът за първи път става наше притежание.

По тайнствен път дарът нов
Със спомена да обгърна аз,
Ето следващата цел на стремежа мой:
Укрепващ ме, той собствените мои сили
трябва
В душата моя да пробуди
Изграждайки ме, на мен самия да ме върне.

*

Geheimnisvoll das Neu-Empfang'ne
Mit der Erinn' rung zu umschließen,
Sei meines Strebens weiterer Sinn:
Er soll erstarkend Eigenkräfte
In meinem Innern wecken
Und werdend mich mir selber geben.

Трета седмица от Август

Всяко дете, рано или късно, решава да изпробва в състояние ли е да задържи дишането си. Но съвсем скоро то шумно поема въздух и е много доволно, че може отново да диша на воля. Ако ние, възрастните, повторим това упражнение, лесно ще си изясним колко силно сме зависими от външния свят. Палецът си остава палец, само когато е свързан с ръката. Така и ние оставаме хора само дотогава, докато сме свързани със света. В този смисъл, на проблемите на околната среда се обръща твърде малко внимание, а нали това, което застрашава тази среда пряко застрашава и нашето човешко битие. Ние не можем да дишаме отровен въздух. Унищожавайки своето обкръжение, ние унищожаваме в действителност самите себе си.

Разбира се, вярно е и обратното. Особено радостно е да се види, как върху изчезващата култура на селския живот възникват нови фермерски общности от нов дух. И как при изпълнената с обич грижа за земята в тези общности отново разцъфва човечност. Една такава ферма, „Радостта на София“, е разположена недалеч от Кил. Тя е възникнала от следната идея: ние всички владеем земята на своята страна. А доколкото сме нейни собственици, сме длъжни да се грижим за нея. Ако пресметнем колко

Четвърта седмица от Август

На 23. Август встъпва в своите права знакът Дева. Какъв е неговият характер? Женското движение е едно от най-интересните в нашия век. Там, където жените не се ограничават в стремежа си да престанат да се отличават от мъжете, в тях се проявява сила, способна да ни въведе в нова епоха от историята на човечеството. Разбира се, трябва да се има предвид, че тези женски качества ги има във всеки мъж и той може да ги развие. Характерът на знака Дева се състои в способността за внимателно наблюдение. По това време на годината в някаква степен се прекратява всякакъв външен живот. Завършва всяко прорастване и разрастване на растенията. Започват да зреят плодовете.

Ако ние успокоим своите нетърпеливи желания, ако спрем поглед на текущия момент, то в това се проявява настроението на знака Дева, което ние можем да срещнем, приемем и търпеливо да изчакаме неговите плодове. Даже в средновековната заповед „Ora et labora“ („Молí се и работí“) е заложена мъжката едностранчивост. Тук не достига третото: спокойствието, свободното време. Само то ни позволява да осъзнаем дишането, да намерим ритъма на вдишване и издишване.

Усещам аз сила чужда, плодотворна
Нарастваща, на мен самия тя ме поверява
Поникващия кълн усещам аз
И озаряващо предчувствие изтъкава в мен
На себесъзнанието вътрешната мощ.

*

Ich fühle fruchtend fremde Macht
Sich stärkend mir mich selbst verleihn,
Den Keim empfind ich reifend
Und Ahnung lichtvoll weben
Im Innern an der Selbstheit Macht.

Първа седмица от Септември

През лятото Слънцето изливаше върху нас неизчерпаеми потоци светлина. Ние живо усещахме, че сме жители не само на Земята. Космичните далечини ни изпълваха с все нови жизнени сили. И ние толкова по-добре можем да ги съхраняваме в себе си, колкото повече ги осъзнаваме в хода на редовното спомняне, в хода на ретроспекцията.

Само така външната слънчева светлина се превръща в душевна светлина. Тя свети в дълбоките основи на битието, където се корени нашето същество и зреейки се стреми към своите цели. И може да се случи така, че всичко това да ни накара да размишляваме за целта на нашето човешко съществуване.

В Слънцето ние виждаме някакъв център на света. А център на нашето собствено същество се явява „Аз“-ът, „Себе“-то. Поначало това „Себе“ е още себенеосъзнато, смътно. Как да се приближи то към Божествения праобраз? Дали не в активния интерес към света, в прилежното усвояване богатствата на световните явления е пътят към преодоляване на мрачния егоизъм? Тогава животът в хармония с годишния ритъм може да придаде слънчев характер на нашето човешко „Себе“.

От мирови пространства светлината,
В мен да живее мощно продължава:
Тя превръща се в душевна светлина
И свети в дълбините на Духа,
Тъй че плодовете да роди,
С които Азът на човека от мировия Аз
На времето във хода ще съзрее.

*

Das Licht aus Weltenweiten,
Im Innern lebt es kräftig fort:
Es wird zum Seelenlichte
Und leuchtet in die Geistestiefen,
Um Früchte zu entbinden,
Die Menschenselbst aus Weltenselbst
Im Zeitenlaufe reifen lassen.

Втора седмица от Септември

Според календара, есента започва на 22. Септември, но в действителност всички преходи са постепенни и късното лято вече е оцветено от съвършено есенни нюанси. Тъй както старостта започва не точно на шестдесет или шестдесет и пет години, а тогава, когато започваме да си спомняме преживяното време. Ние виждаме как се е развивало всичко, което сме посели през годините: нещо е израсло и е дало плод, а много е останало да лежи в пръстта. Ние страдаме, забелязвайки пропуснатите възможности. Но в действителност това, което ни угнетява във времето на старостта не е страхът от смъртта, а съжалението, че малко, тоест вяло, сме живели. В лятната половина на годината ни бяха дадени много и различни външни впечатления. Да си спомним дори разточителното великолепие на слънчевите залеzi! Какво богатство се излива към нас от този спомен! Достатъчно ли сме приели от предложените ни дарове? Или много е останало незабелязано от нас, защото не сме искали в този момент да се отвличаме от своята спешна работа?

В приказката на Братя Грим „Живата вода“ принцът, търсещ вълшебното лекарство, среща мъничко човече, което го пита: „Накъде си се забързал?“ - „Глупаво малко човече, не ти трябва да знаеш“, - отвърнал му принцът. Но

много скоро той попада в толкова тясна падина, че остарява там, без сили да помръдне ни назад, ни напред. „Ето какво се случва с горделивците“, - ни учи приказката.

Достатъчно ли внимателни бяхме към дребните неща по пътя си? Ако не сме били, остава ни утехата, че има следващо лято. След една година ние ще бъдем по-отворени за впечатления. Не става ли така и в живота? И в него след есента и зимата отново идва лято. И в този смисъл, годишният кръг може да се превърне за нас в образ на самия живот.

През есента заглъхва
На сетивата чувственият порив;
В откровението на светлината промъкват се
На мъглата пелените смътни.
Самият аз съзирам в пространствените
широти
На есента зимния сън.
А лятото - то на мен
Самото себе си отдаде.

Es dämpfer herbstlich sich
Der Sinne Reizesstreben;
In Lichtesoffenbarung mischen
Der Nebel dumpfe Schleier sich.
Ich selber schau in Raumesweiten
Des Herbstes Winterschlaf.
Der Sommer hat an mich
Sich selber hingegeben.

Трета седмица от Септември

В предишните глави ние разгледахме какво значение може да има за човешката душа нейното съпреживяване на годишния ход. Но да поставим пред себе си и друг въпрос: какво означава годишният кръговрат за самия миров Дух? Можем, разбира се, да се изплашим от такъв въпрос или да го намерим за неуместен. И все пак, нека поне малко се опитаме да му отговорим.

Мировият Дух действа, твори и създава в кълновете, стеблата, цветовете и плодовете в света на растенията. Той чувства, страда, ликува и празнува в песните на птиците, в живота и впечатленията в света на животните. Но там, където към мировите явления е отправен удивеният, възхитен, благоговеещ и търсец смисъл поглед на човека, - там мировият Дух намира себе си, като че отразен в огледало. Та нали нашето човешко мислене - то също е част от света. Когато в областта на това мислене изгрява светлината на истинското познание, то една част от света започва да свети.

Ако така погледнем на нашето съпреживяване на годишния кръговрат, то може да се окаже едно от чудесата на света. Тогава ние чувствуваме отговорността си пред мировия Дух, търсец светлината на нашето познание.

Себе си изграждайки неспирно,
Битието на душата себе си открива;
Мировият Дух, той напред стреми се
И в себепознание отново оживен
Съгражда от мрака душевен
Плодът на себесъзнателната воля.

*

Sich selbst erschaffend stets,
Wird Seelensein sich selbst gewahr;
Der Weltengeist, er strebet fort
In Selbsterkenntnis neu belebt
Und schafft aus Seelenfinsternis
Des Selbstsinns Willensfrucht.

Четвърта седмица от Септември

Ние сме свикнали да отбелязваме началото на месеца от първо число. Но по своя характер всеки месец започва от 22.-24. число на предходния месец, когато става смяната на зодиакалния знак.

Знакът на месец Октомври е Везни, но той започва от 22. Септември. И съвсем осезателно може да се забележи, че именно тогава времето се променя.

И така, в четвъртата седмица на Септември настъпва периодът на Везните. Какво означава това? Везните са атрибут на Архангел Михаил. Той е могъщ Ангел, когото ние срещаме при нашата смърт. Той е яснотата, пред която отстъпват всички илюзии. Той поставя човека на везните на Духа, като му показва колко тежи всеки на тези мирови везни. Настроението на есента е сериозност и яснота. От една страна, ние сме в правото си да се върнем в себе си, а от друга страна, ни става ясно колко слаби са все още силите ни. Нашата натура дреме, но ние сме длъжни да се събудим, за да не проспим импулсите на епохата, в която живеем. Михаил ни призовава да станем съвременници.

Сега аз мога на себе си да принадлежа
И светец да разпръсквам вътрешната
светлина
На пространството и времето във мрака.
Към сън ме тласка моята природна
същност,
Но дълбините на душата будни да са трябва
И бдейки, Слънчевата жар да внасят
В потоците студени на зимните дни.

*

Ich darf nun mir gehören
Und leuchtend breiten Innenlicht
In Raumes- und in Zeitenfinsternis.
Zum Schläfe drängt natürlich Wesen,
Der Seele Tiefen sollen wachen
Und wachend tragen Sonnengluten
In kalte Winterfluten.

Михаилово настроение

Какво, всъщност, ни крепи в живота?

От една страна - добрата майка-природа. Тя ни храни и ободрява чрез съня. Великодушно прощава нашето невнимание. Ние тежко я огорчаваме със своята алчност, с желанието да получаваме от нея все повече и повече. И въпреки това, тя не престава да ни дарява нашето битие. Нейната доброта можем да почувствуваме във всяко наше вдишване. За кратко време задържаш дишането си и веднага разбираш колко много се нуждаеш от него. В традиционните вярвания са наричали природата Майката-Земя и са я почитали наравно с Отеца небесен.³

От друга страна - нас ни крепят обичаите и традициите, културата, в която ние живеем. Обаче, налице е фактът, че в течение на 20. век тази подкрепа изчезва - като начало в Европа, а после и в целия свят. Можем да се ужасяваме, да тъгуваме за упадъка на добрите стари нрави. Но няма зло без добро: тук има и нещо положително дотолкова, доколкото човек се оказва в състояние все по-често, по своя воля, да определя хода на своя живот. Милиони хора днес имат възможността да живеят така свободно и самостоятелно, както по-рано са живели само тесен кръг висши сановници.

Но изведнъж се оказва, че свободата крие

подводни камъни. Да се ползува човек от нея не е лесно. Да се научи човек да ползува свободата - означава да се научи на изкуството да живее. А изкуство - това е умението да събудиш в душата си своите дремеци творчески сили. Тази вътрешна активност се събужда единствено, когато ние започнем да мислим истински. „В старите учения тази власт, от която произлизат мислите на нещата, е обозначавана като Михаил. Това име може да бъде запазено“ (Рудолф Щайнер)*. Колкото по-решително ние започнем да мислим самостоятелно, толкова повече свързваме себе си с Михаил, с властта, защитаваща човека от външно и вътрешно принуждаване. И ние ставаме все по-силни, за да издържаме носенето на самите себе си.

Медитативното изречение на Рудолф Щайнер за тази седмица гласи:

Природо, майчиното твое Битие
Аз нося във волевата моя същност;
И на волята моя огнената мощ,
Тя калява поривите на Духа ми,
За да се роди от тях себеусещането,
Че себе си във мен самия нося аз.

* Превод от немски: Димитър Димчев.

Natur, dein mütterliches Sein,
Ich trage es in meinem Willenswesen;
Und meines Willens Feuermacht,
Sie stählet meines Geistes Triebe,
Daß sie gebären Selbstgefühl,
Zu tragen mich in mir.

Първа седмица от Октомври

„Винаги през есента аз усещам подем, освобождение, а през пролетта - тъга и упадък.“⁴ И наистина е забележително: докато през последните столетия, също през 19. век, всички песни и стихотворения са хвалели пролетта и са описвали есента като един суров сезон, напомнящ умирането, то през нашето столетие всичко това се обръща. Към горния цитат от Мария-Луиза Кашниц могат да се прибавят стотици примери. Важното е едно: че все повече хора от нашето съвремие пораждат в душите си една особена любов към есенните седмици.

И наистина, времето, когато небето е толкова ясно и синьо, и листата по дърветата са толкова пъстри, и навсякъде се усеща един тайнствен копнеж на природата, това време ни изглежда като лицето на един питащ Ангел. Името Михаил, което идва от древноеврейски, означава всъщност въпрос: Ми - Ха - Ел, тоест: „Кой - като - Бога?“

От всички страни към нас намира изискването: ти, човеко, трябва да бъдеш подобие на Бога. Но Неговият образ в теб е изкривен. Божият Син отново го възстанови чрез своето идване на Земята. Как ще се свържеш сега ти с Него? Христос умря и възкръсна. Ако ти намериш своя път към Него, тогава спокоен ще можеш да тръгнеш и към смъртта. Така ние мо-

Втора седмица от Октомври

„Най-голямата загадка за човека - това е самият човек.“ В тези думи на немския поет Новалис е скрита една истина, която може да бъде доловена от всяка фино чувстваща душа. Защото какво знаем за самите себе си? Откъде идваме, накъде отиваме, кои сме ние всъщност - на този въпрос нямаме отговор.

Вероятно една от най-големите вреди на днешния примитивно-материалистичен възглед за човека е, че още от детството си ние сме затрупвани със сугестивни и формални отговори на тези въпроси.

И винаги по-късно се налага съдбата малко или много да ни разтърси, за да притихнем пред самите себе си. Нима бурните събития на нашето столетие не са именно такива яростни удари, целящи да ни пробудят от материалистичните бълнувания?

Михаил се бори с дракона. В много от легендите и приказките този дракон е представен като едно същество с много глави. Нима това не е красноречив пример за тези много на брой умни глави, които имат своите прибързани отговори на всички въпроси. Това „чудовище“ може да бъде победено само тогава, когато отрежем неговите глави.

Есента изисква от нас едно такова задълбочаване, което да накара главата да замлък-

не, за да проговори сърцето. Когато обаче сърцето проговори, започва да струи топлина, у нас се пробужда едно слънцеподобно същество.

Дълбоко в себе си отново пробуден
Усещам аз на душата си безкрая
И преизпълнени със мощ лъчи мисловни
От Слънчевата сила на душата моя
Загадките на Битието разрешават
И сбъдват не едно желание,
За чийто полет дори надежда няма.

*

Ich kann im Innern neu belebt
Erfühlen eignen Wesens Weiten
Und krafterfüllt Gedankenstrahlen
Aus Seelensonnenmacht
Den Lebensrätseln lösend spenden,
Erfüllung manchem Wunsche leihen,
Dem Hoffnung schon die Schwingen lähmte.

Трета седмица от Октомври

Да се успокоят напълно - това за мнозина означава тежък труд. Да се сложат настрана прекомерните грижи, нищо да не се желае, да се преодолее всеки копнеж - това е способност, която се постига само с редовни упражнения. Колкото по-неспокойно е обкръжението, толкова повече сили се изискват за това от нас. Но силата, създаваща покой, е невероятно важна и лечебна в нашия забързан свят. Владеейки я, ние можем да помогнем на много хора. В неспокойната вода на езерото не може ясно да се отрази ликът на звездното небе. Но когато утихне вълнението, звездите се виждат в него отчетливо и ясно. Така и ние, преминавайки в състояние на спокойно съзерцание, ставаме способни за ясно мислене. Какво именно да съзерцаваме - това не е толкова важно. Важно е нашите впечатления да предизвикват в душата ни интерес и искрено удивление. После ние постепенно се учим да наблюдаваме своите мисли като че отвътре, правейки ги все по-ясни и по-ясни. Собственото ни преживяване ни показва, че мислите са не по-малко реални от това, което е достъпно за зрението. Ние в буквалния смисъл ставаме ясновиждащи и вътрешният ни свят, където по-рано нищо не е могло добре да се види, се разкрива пред нас все по-ясно и по-ясно. Това непредубедено мислене е и светли-

ната, откриваща вътрешния свят за нашето възприятие. За него ни говорят думите на Рудолф Щайнер, предназначени за тази седмица.

В себе си на мисленето светлината
Отвътре мощно да разпаля,
Всичко изживяно смислено да изтълкувам
Чрез изворните сили на Духа всемирен
Е за мен от лятото наследство,
То есенен покой е, но и надежда зимна.

*

Sich selbst des Denkens Leuchten
Im Innern kraftvoll zu entfachen,
Erlebtes sinnvoll deutend
Aus Weltengeistes Kräftequell,
Ist mir nun Sommererbe,
Ist Herbstesruhe und auch Winterhoffnung.

Четвърта седмица от Октомври

Съзнанието винаги е свързано с процеса на умирање, още от първото вдишване, когато кислородът навлиза в нашата кръв и започва да окислява тъканите, тоест да ги изгаря. Ако прекараме деня в достатъчно будно състояние, ние се уморяваме и лягаме да спим, за да може сънят да възстанови изразходваните телесни сили.

Човек достига най-висшето ниво на съзнание в момента, когато неговото тяло умира. Вече има достатъчно много информация за хора, преживели клинична смърт, като същевременно са били в пълно съзнание и са видели пред себе си целия си изминал живот, а понякога - и предишни животи. Впечатляващ пример на такова описание е книгата на Георг Рич „Завръщане от утре“.⁵ Той ясно показва как усиливащото се съзнание преодолява границите на пространството и времето. На автора са били потребни само няколко минути, за да пребивава в далечни краища и други епохи. И само усещането, че той все още не е направил нищо важно в живота си, го връща в изоставеното тяло към предишната ограниченост на земното съществуване.

Процесите на отмиране на растителния свят ни поглъщат всяка есен. Самата Земя се пробужда и ние, следвайки я, преживяваме това

пробуждане. И както можем да се радваме, очаквайки да преживеем висшето ниво на съзнание в своето умиране, така можем да посрещнем и зимата, предвкусайки време, богато на душевни преживявания. За това говори медитативното изречение на тази седмица:

На душата в Слънчевата светлина
Избухват на мисленето плодовете зрели,
В уверено себесъзнание
Всяко чувство се превръща.
Преизпълнен с радост мога да усетя аз
На есента Духа пробуден:
Че зимата във мен
Душевно лято ще събуди.

*

Es sprießen mir im Seelensonnenlicht
Des Denkens reife Fruchte,
In Selbstbewußtseins Sicherheit
Verwandelt alles Fühlen sich.
Empfinden kann ich freudevoll
Des Herbstes Geisterwachen:
Der Winter wird in mir
Den Seelensommer wecken.

Първа седмица от Ноември

Знакът на Скорпиона крие особени тайни в себе си. В древните предания той е бил изобразяван и като Орел. В тази двойственост живее двойствената природа на мисленето. От една страна: чрез яденето от дървото на познанието смъртта идва в света (Скорпион). От друга страна: мисленето дава този полет (Орел), благодарение на който ние можем да почувствуваме себе си като свободни същества.

Самата Земя се превръща по времето на Скорпиона в Скорпион и Орел (21. Октомври - 21. Ноември). Умирайки, тя се пробужда и ни предоставя възвисяващата сила на ясното мислене. Ние усещаме това особено интензивно през последните две седмици. Земята също умира. И ние се убеждаваме в това все по-ясно през Ноември. Дори дневната светлина става матова и загубва своята сила.

Сега всичко зависи от самите нас. Именно ние трябва да дадем на света онова, което той не може да получи от природата. Ние сме призвани да градим културата. „Всеки човек е творец“ - казваше Йозеф Бойс. И той имаше право. Животът е този, който ни дава материал за нашите произведения на изкуството. Всеки ден, всеки час, всяка ситуация ни дават възможност да ги формираме и да направим от тях нещо по-добро.

Ноемврийските седмици по особен начин стимулират нашата творческа сила. И вместо да се отдаваме на мрачни настроения, нека се обърнем към силата на нашата воля и да започнем да творим.

Светлината от дълбините на Духа
Навън стреми се, Слънчево - сияйна:
Тя превръща се във воля за живот
И просветва на сетивата в здрача,
Силите за да освободи
И съзидателната мощ от поривите на
душата
В дела човешки да прераствне.

*

Das Licht aus Geistestiefen,
Nach außen strebt es sonnenhaft:
Es wird zur Lebenswillenskraft
Und leuchtet in der Sinne Dumpfheit,
Um Kräfte zu entbinden,
Die Schaffensmächte aus Seelentrieben
Im Menschenwerke reifen lassen.

Втора седмица от Ноември

И така, ноемврийското време поставя пред човека особени изисквания, към него сякаш се приближава нещо. На първо място по важност изпъква човешката съзидателна сила, идваща от ясната преценка за нещата, защото заблужденията днес са много големи. Ето само един пример: преди около двадесет години службата по стандартите в Германия даде препоръка седмицата да не започва от неделя, а от понеделник. Явно нито един човек не се замисли върху това и всички приеха препоръката. Обаче колко обърквачи са понятията! Защото, когато казваме, че седмицата започва от понеделник, тогава ние лъжем, тъй като срядата вече не е в средата на седмицата.

Това е само един пример между многото, които отразяват господстващата безсмисленост. Защото нищо друго, освен лудост, е изнамирането на все по-рафинирани машини за убиване, с които биха могли да бъдат унищожени шестдесет планети колкото нашата Земя. Само нашата страна има половин милион войници и дава годишно петдесет милиарда германски марки за въоръжаване. Пари, които явно са излишни! Представете ли си какво биха направили петстотин хиляди младежи с петдесет милиарда марки за защитата на околната среда и за гладуващите. Има достатъчно примери по

какъв начин се изисква от човека да върши това или онова. Също и в личната съдба - човек попада в такива ситуации, които изискват изясняване. Може би големите недоразумения са само сбор от малките неясноти в професията, семейството и личния живот. Ето защо съзнателният живот на човека, протичащ в съответствие с годишния ритъм може да бъде един тих принос за оздравяване на света.

Медитацията на Рудолф Щайнер гласи:

Усецам аз как силата ми плодотворна
Израствайки, на света ме предоставя;
Усецам аз как собствената моя същност
Укрепвайки, към яснота стреми се
Всред превратностите на житейската съдба.

*

Ich fühle fruchtend eigne Kraft
Sich starkend mich der Welt verleihn;
Mein Eigenwesen fühl ich kraftend
Zur Klarheit sich zu wenden
Im Lebensschicksalsweben.

Трета седмица от Ноември

Когато четем описания за пътешествията на първите християнски мисионери в Германия преди около хиляда години забелязваме, че те са се придвижвали почти само по реки и по това можем да се досетим какви непроходими гори е имало наоколо. Земята е живеела като едно могъщо същество с огромна виталност и никому не е идвало наум, че тя би могла да остарее или да умре. Така ние разбираме също, защо хората, които искат да водят духовен живот винаги и отново постят. Както Земята беше много по-жизнена, така и телата бяха много по-витални. И едва когато благодарение на аскетизма тази виталност биваше подтисната, тогава ставаше възможно човек да прояви ясно мислене. Например, фарисеите постеха два пъти седмично - вторник и четвъртък.

Днес е друго. С радостно удивление ние виждаме как всяка пролет се раззеленяват горите и сме благодарни, когато в края на някоя наторена нива виждаме да цъфти цветенце. Ние забелязваме, че Земята остарява.

Отиващият си ноември е като една крайна точка в природния ход на годината. Годината умира. Обаче това все още не е последната година от живота на Земята. Задава се следващата година. Но някой ден ще настъпи и последната. И какво ще последва тогава? Рил-

ке пише в едно от писмата си: цветята по края на пътеката копнеят за това да бъдат видени от човека, за да продължат да живеят в неговата безсмъртна душа. Човекът не живее само за себе си. Всички създания на света искат да бъдат приети от него, защото той е игленото ухо, през което старият свят трябва да се промуши, за да се превърне в света на бъдещето.

Едва сега светът усещам аз,
От съпреживяващата ми душа лишен
Животът би съществувал само в лед и
пустота
И безсилен себе си да изяви,
В душите себе си градящ отново
В себе си единствено смъртта той би
открил.

*

So fühl ich erst die Welt,
Die außer meiner Seele Miterleben
An sich nur frostig leeres Leben
Und ohne Macht sich offenbarend,
In Seelen sich von neuem schaffend,
In sich den Tod nur finden könnte.

Древни, отдавна отминали времена лежат зад нас и в нас. И техният загадъчен отзвук още дълго ще ни води през живота. Но понякога, изведнъж, настъпва такъв момент, когато чувствуваме, че е необходимо да направим нова стъпка. Чувствуваме как нараства напрежението на тази необходимост, напомняйки усещането, когато не ти достигат минутите и ти започваш да броиш секундите. Времето на Адвента - четири седмици преди Рождество - всяка година отново и отново създава такова напрежение. Нещо трябва да се случи: това чувствуват всички. Трябва да бъде направена нова стъпка в развитието. И точно по това време ние развиваме трескава активност, лутайки се в баналности: погледнато от страни, виждаме, че това е паническо бягство през глава от реалността. На много хора не им харесва суматата преди Рождество. Но тя може да бъде спряна само тогава, когато у нас се пробуди ново разбиране за празника Рождество Христово. И ние ще се опитаме в някаква степен да направим това на следващите страници. Медитативното изречение на Рудолф Щайнер за първата седмица на Адвента е:

По тайнствен път наследство древно
Ведно с новороденото ми Битие
Дълбоко в мен, оживотворен, усещам:
Сили мирови пробуждайки да влее трябва то
В делата външни на живота мой
И съзидателно във Битието да ме включи.

*

Geheimnisvoll das Alt-Bewahrte
Mit neuerstandnem Eigensein
Im Innern sich belebend fühlen:
Es soll erweckend Weltenkräfte
In meines Lebens Außenwerk ergießen
Und werdend mich ins Dasein prägen.

Първа седмица от Декември

В Стария Завет се казва: „Адам позна Ева и тя му роди Каин“. Тук думата за познанието е употребена в същия смисъл, както и: „да се свържеш с някого с любов“. Всеки път, когато аз се свързвам с любов с моето обкръжение, това винаги е една първа крачка за пробуждане творческите сили на душата. В мен се ражда нов човек. Това е Коледата на Душата.

Веднъж в хода на годината ние се приближаваме до първообраза на човека. Защото какво се е случило в Поврата на времената, в началото на новата ера? Човекът Исус стана Христос, а Христос означава Помазаният. Царете и свещениците винаги са били помазвани. Навремето това е било едно тържествено действие, при което е била осъществявана връзката между човека и едно духовно същество. Свещеникът е бил свързан с Ангела на Общността, а царят - с Духа на народа.

Исус стана Христос, макар че при неговото Кръщение Той се свърза не само с Архангела на еврейския народ, но и с Духа на цялото човечество. Богът стана човек. И той ще става все повече „човечество“ в такава степен, в каквата ще продължи процеса, при който Бог е приеман от човека. Кръгът на годината ни води точно до тази точка. По времето на Коледата ние изживяваме една среща с живия Хрис-

тос. И ако с любов осъществим връзката си с
Него - ние ставаме християни.

Мога ли Битието да позная аз,
Тъй че себе си да преоткрие то
В съзидателния устрем на душата?
Усещам аз - сила ми се дава,
Азът мой във мировия Аз
Като частица скромно да вградя.

*

Kann ich das Sein erkennen,
Daß es sich wiederfindet
Im Seelenschaffensdrange?
Ich fühle, daß mir Macht verlieh'n,
Das eigne Selbst dem Weltenselbst
Als Glied bescheiden einzuleben.

Втора седмица от Декември

Ние често употребяваме думата „апокалиптично“, без да сме наясно какво всъщност тя означава. „Апокалипсисът“ е последната книга от Новия Завет. Тук става дума за това, че в хода на драматичните събития, които човечеството предлага на Христос, Той напредва към все по-големи откровения. Те обаче дават израз на чисто човешкото, което лежи скрито под външните пластове на расата, народа и пола.

Нашето време също е апокалиптично, доколкото живеем в непрекъснат стрес, катастрофи и войни. Ние трябва да сме будни за това, което става около нас.

Ако проявяваме предразсъдъци към някой човек, ние не можем да го погледнем правилно в очите. Ние не поглеждаме по правилен начин в неговата вътрешна същност, ние не забелязваме, че Христос живее в него, също както и в нас. Христос живее в нас, в дълбините на нашето същество. Да осъзнаем този факт е от решаващо значение. Така ние ще живеем в съгласие със самите себе си. Но първо трябва да притихнем. Защото Божието Слово в нас говори тихо, то не вдига излишен шум. Когато душата позволи на Божието Слово да прозвучи в нея, тогава тя разбира, че е готова за жертва. Едва тогава ние ставаме полезни хора, в смисъл, че се научаваме да действваме там, където сме нужни.

На същността ми в дълбините говори
Напиращо към откровение
И с тайни пълно мировото Слово:
На делото твое целта постигни
С моята духовна светлина,
И себе си - чрез мен - във жертва принеси.

*

In meines Wesens Tiefen spricht
Zur Offenbarung drängend
Geheimnisvoll das Weltenwort:
Erfülle deiner Arbeit Ziele
Mit meinem Geisteslichte,
Zu opfern dich durch mich.

Трета седмица от Декември

Племето ашанги в Гана има следното предание: Когато човек иска да се роди, той отива при един небесен старейшина и му съобщава това. Старейшината го пита къде ще се роди и какво ще върши на Земята. Следва отговорът на Душата. Това става седем пъти. После на душата се разрешава да се спусне на Земята. Първите седем дни от живота си новороденото преживява в мястото на раждането, където то е защитено от външни влияния и може да обмисли как да се подготви за своите задачи в живота.

Едно такова древно предание, което може да бъде допълнено от много други, ни показва до каква степен по-ранната идея за човека е била протъкана от Духа. Днес ние често си въобразяваме, че сме много просветени. Но какво можем да кажем за нещо толкова важно, каквото е животът преди раждането.

От антропософската литература знаем, как още преди раждането си всеки човек има един предварителен поглед върху своя живот. И когато, гледайки едно дете си зададем съвсем тихо въпроса, какво е решило то да прави със своя живот, ние ще възприемем детето по друг начин.

Днешните деца вече имат един предварителен поглед, който е отправен чак към среда-

та на следващото столетие. И какви импулси те носят в света? Как можем да им помогнем, за да не се отчуждят от самите себе си? Те идват като пратеници, за да разпръснат светлината на Духа в тъмнината на света.

По времето на Коледата всички ние трябва отново да се върнем към нашия произход. Коледата е празникът на детето - детето като пратеник на духовния свят.

Думите на Рудолф Щайнер за тази седмица гласят:

Да внася духовна светлина в мировата
зимна нощ
Е на моето сърце стремежът свят,
На душата кълновете озаряващи
В лоното всемирно прорастват
И Божието Слово прогърмява в мрака
сетивен
Просветлявайки Битието изцяло.

*

Zu tragen Geisteslicht in Weltenwinternacht
Erstebet selig meines Herzens Trieb,
Daß leuchtend Seelenkeime
In Weltengründen wurzeln,
Und Gotteswort im Sinnesdunkel
Verklärend alles Sein durchtönt.

Четвърта седмица от Декември

24. Декември носи името на Адам и Ева и ни напомня за грехопадението. Цялото време на Адвента е като един път назад към прадалечното минало и ни води до дълбокото изживяване, свързано с отделянето на човека от неговата небесна родина. Колкото повече приближава 24. Декември, толкова повече се засилва това усещане. Едва ли има семейство без разногласия през тези дни. Но ето, че идва удивителният прелом от 24. към 25. Няма други два толкова различни дни в годината. Както 24. напомня за грехопадението на човека, така 25. напомня за неговото спасение - раждането на Христос.

Според преданието то се извършва в полунощ и ние разбираме, че това е един дар на Божията милост. Както иначе в полунощ получаваме като дар нашите сили в съня, така и в мировата Полунощ идва великият дар на Рождество Христово.

Обаче тук под въпрос е поставено нашето съзнателно участие. Всичко се свежда до правилното приемане на дара. Това среднощно Посвещение изисква всички наши сили, за да може да пребъде в светлината на сърцето. В нея сияе това, което може да бъде интимно усетено във втората, утринна служба в този ден и което в третата служба през деня е прието до

дълбините на тялото. В стари времена трите Коледни месеци са ставали „in nocte“ - през нощта, „in aurora“ - в ранното утро, и „in die“ - през деня. Всеки, който може активно да се включи в този процес, получава живителни сили, сили, които действително възвръщат младостта на душата.

Обаче всеки подарък е в същото време и едно задължение. И ето, че идва следващият, трети ден - 26. Декември. Той ни напомня за първия християнски мъченик Стефан, който на този ден е бил умъртвен с камъни. Този ден иска да ни напомни, че от нас зависи какво ние ще направим с Божия подарък, който сме получили. И с тази мисъл встъпваме в следващата седмица.

Медитацията на Рудолф Щайнер за тази седмица носи подзаглавието „Настроение в Нощта на Посвещението“.

Усещам аз като от магия освободен
Младенецът на Духа в душевната утроба;
В светлината на сърцето
Роди свящото мирово Слово
На надежда небесния плод,
Който ликуващ световите превзема
От Божието лоно на съществуването мое.

Ich fühle wie entzaubert
Das Geisteskind im Seelenschoß;
Es hat in Herzenshelligkeit
Gezeugt das heilige Weltenwort
Der Hoffnung Himmelsfrucht,
Die jubelnd wächst in Weltenfernen
Aus meines Wesens Gottesgrund.

Първа седмица от Януари

Ако не сме твърде много отдадени на коледната трапеза, можем да забележим как дванадесетте дни и тринадесетте нощи на Коледата, започващи от 25. Декември до 5. Януари имат особен характер. Ние често ги обозначаваме като периода „между годините“. С това даваме израз на една голяма истина. Всъщност, през тези дни ние живеем като че ли извън времето. Естествено, ежедневието продължава, обаче в дълбините на душата си сме отдадени на нещо съвсем друго.

Общо взето, нашата човешка същност има две страни. От една страна ние сме отдадени на нашите сетивни впечатления, а другата страна - това са мислите ни, с които обхващаме света.

В по-голямата част от живота преобладава нашата сетивна, „дневна“ страна. Обаче в периода на Коледата, включително и в началото на Януари, годишният кръг ни предоставя една изключителна възможност, а именно - в молитвена тишина и в мисловно задълбочаване да се обърнем към „нощната“, мисловна страна на съществуването. Успеем ли в това, ние ставаме свидетели какво неизчерпаемо богатство ни очаква там. То е многолико, както звездното небе над нас, което в тези седмици, дори и външно блещука по един особен начин.

В духовно откровение потънал
Извличам аз на мирозданието светлината.
Силата мисловна, тя нараства
Избистря се, на мен самия ме дарява,
И пробуждаща, освобождава в мен
От мощта мисловна себеуещането мое.

*

An Geistesoffenbarung hingegeben
Gewinne ich des Weltenwesens Licht.
Gedankenkraft, sie wächst
Sich klärend mir mich selbst zu geben,
Und weckend löst sich mir
Aus Denkermacht das Selbstgefühl.

Втора седмица от Януари

„В началото бе Словото“ - така започва Евангелието на Йоан. Но бихме могли и да обърнем казаното: „Там, където е Словото, винаги е възможно едно ново начало“. Словото стои на границата. Прозвучавайки, чрез него се проявява онова, което е било само вътрешно. Когато ние чуваме една дума, от външния звук възприемаме нейното съдържание в нашия вътрешен свят. Така Словото е свързващото звено между вътре и вън.

Обаче ние говорим не само с думи, а и с жестове, мимики, осанка. Ние просто не можем да кажем нищо друго, освен да проявим онова, което живее вътре в нас. Това се отнася и за всички живи същества около нас. Колко различен е жестът на една бреза от жеста на един дъб. И във всичко това се проявяват отделните звуци на всеобхватното мирово Слово. Гъоте казва как чрез упорито изследване на природата можем да стигнем дотам, че да четем в нейната книга. И така вече се сливат науката, изкуството и религията. В тази книга на природата се съединяват художественият поглед с ясната обективност на науката и тя се превръща в книга на Откровението. Защото за какво се говори в нея? Тя ни говори за своя Създател.

По-нататък Евангелието на Йоан ни каз-

ва, че всичко е станало чрез Словото и че накрая самото Слово се превръща в човека Исус. А книгата на природата ни говори за миналите действия на Божието Слово. Обаче занаят пред Божието Слово ще може да твори само чрез нас, хората, когато са преодолени хилядите пречки на нашите несъвършенства. Това превръща книгата на миналото в книга на Откровението.

Медитацията на Рудолф Щайнер за тази седмица е:

И ето аз съм в дълбините на Духа,
Изпълват се недрата на душата моя
Със света на любовта сърдечен,
А на странностите празното безумие -
С на мировото Слово огнената сила.

*

Und bin ich in den Geistestiefen,
Erfüllt in meinen Seelengründen
Aus Herzens Liebewelten
Der Eigenheiten leerer Wahn
Sich mit des Weltenwortes Feuerkraft.

Трета седмица от Януари

Последния път ние казахме: „Където е Словото, там винаги е възможно едно ново начало.“ Това има стойност в чисто ежедневен смисъл. Когато, например, аз нямам повече сили да общувам по-нататък с някой друг човек, тогава Словото може да се окаже единственото лекарство. Когато ние отново сме в състояние да разговаряме, отношенията се подобряват. Понякога може би се нуждаем от трето лице като един помагач слушател, докато постигнем това равнище да можем да говорим двамата.

Но всичко това важи и в по-голям мащаб. Словото на Твореца е навлязло в света на хората и То ни прави творци толкова повече, колкото ние успяваме да Го държим живо в нашите сърца.

Днес за много хора християнството е вече приключило, защото то им изглежда изсушено. Обаче истинското християнство лежи далеч в бъдещето. То започва тогава, когато ние, приемайки Христос, ставаме творци. Само така външните проявления на християнството се приближават до неговата истинска същност. Новалис е почувствувал тази сила, която ни дава способността да творим и я е изразил в своите „Духовни песни“:

И ето че се спуска на Земята
Блаженото дете на всички небеса.
Вятърът на живота
В песни създаващ
Земята отново облъхва.
Облъхва я с пламъци вечни
И съживява искри,
Угаснали вече отдавна.

Християнството е много повече от религия. То е жизнен еликсир, който ни превръща в истински хора.

Медитацията на Рудолф Щайнер към тази седмица е:

На душата съзидателната мощ,
Тя стреми се от дълбините на сърцето,
В живота човешки силите на Боговете
Към действия праведни да насочи,
И себе си самата да извае
В любов човешка и в дела човешки.

*

Der Seele Schaffensmacht,
Sie strebet aus dem Herzensgrunde,
Im Menschenleben Götterkräfte
Zu rechtem Wirken zu entflammen,
Sich selber zu gestalten
In Menschenliebe und im Menschenwerke.

Четвърта седмица от Януари

Знакът на Водолея започва на 20. Януари и преходът към него често се проявява доста характерно: животът става течащ. По земята все още има сняг, а горе във висините вече се появява нова светлина и ето - пролетта се спуска надолу. Първи забелязват това птиците, нали те са истински деца на светлината. Още щом се появи тази светлина, те започват да пеят.

Хьолдерлин възпява в своите стихове „Бащата Етер“, като под това име се подразбира синият небесен купол. В древността са назовавали с името „етер“ безкрайно богатия на космически жизнени сили свят, който ние различаваме в небесната синева. Тези жизнени сили сияят в младенческата слънчева светлина на новата пролет. Всеки живот, който се готви да израстне от земята, по тайнствен начин присъствува в тази светлина.

Ние, хората, носим не само тяло състоящо се от земни субстанции. Това е само видимата част от нашето същество, благодарение на която можем да опознаваме света и да работим в него. Но това физическо тяло е пронизано от невидимото тяло на образуващите сили, наричани етерно тяло в теософската традиция. То е родствено на светлината. Етерното тяло на умирация човек може да се възприеме като тайнствено сияние около физическото тяло. Всички

образи на спомените, които в течение на живота се намират именно в това тяло на образувателните сили, се разгръщат тогава в съзнанието на умиращия като велика панорама на живота. Още в старостта това тяло започва да се освобождава от връзките с физическото. Именно затова така често хората си спомнят впечатления от детството.

Етерното тяло на цялата Земя е свързано със Слънцето. И напролет, когато Слънцето отново започва да се издига все по-високо, се активизира и етерното земно тяло. Ние възприемаме това като бавно спускане на живота от висините.

И в този зимен мрак
Към проявление на собствената мощ
Душата неуморно стреми се,
В тъмнината да я направлява
И чрез топлината на сърцето
Да предусети откровението на сетивата.

*

Es ist diesem Winterdunkel
Die Offenbarung eigener Kraft
Der Seele starker Trieb,
In Finsternisse sie zu lenken
Und ahnend vorzufühlen
Durch Herzenswärme Sinnesoffenbarung.

Пета седмица от Януари

За правилното развитие на децата е от изключителна важност те да могат да изпитват ентузиазъм. Защото само в топлината на вдъхновеното утвърждаване на живота, от общуването с възрастните, децата получават основание и самите те някога да станат възрастни. Но все по-често наблюдаваме как ентузиазмът се счита за чудачество, вместо него модата издигна като идеал за юношата равнодушието. А нали без ентузиазъм няма да преживеем дълго.

Когато ние в течение на годината се научаваме да изживяваме живата смяна на сетивните и духовните впечатления, у нас отново се запалва огънят на ентузиазма, защото той винаги се ражда от истински духовните изживявания.

Седмица след седмица ние преминаваме през различни настроения. От вглъбяване в себе си през студената зима до пълно сливане с външния свят в разгара на лятото, и обратно. И вглъбявайки се в тези обективни настроения, ние същевременно преодоляваме и всичко дребнаво в своите собствени субективни настроения. У нас се проявява мощно, устойчиво дишане на душата. Това е духовен опит, който може да бъде почерпен в хода на годината.

Ние реално усещаме, че Земята - това е не

само едно велико живо същество, но също и душа. Тя също се прибира в себе си през зимата, а през лятото се разлива в Космоса. Иначе казано, Земята като цяло прави и едното, и другото едновременно: вечна зима на полюсите, вечно лято на тропиците и смяна на сезоните в двете полукълба, така че в Южното полукълбо сега е лято. Ако достатъчно живо си представим това, то ние ще получим чуден образ за медитация, който все по-силно и по-силно ще ни свързва със Земята.

Всред зимни дълбини
Грее на Духа истинното Битие
То на мировия блясък дава
Воля за живот чрез силите сърдечни;
С мировия студ бóри се, укрепващ
Огънят душевен в дълбините на човека.

*

In winterlichen Tiefen
Erwarmt des Geistes wahres Sein;
Es gibt dem Weltenscheine
Durch Herzenskräfte Daseinsmächte;
Des Weltenkälte trotz erstarkend
Das Seelenfeuer im Menscheninnern.

Първа седмица от Февруари

В хубавата книга на Траугот Щакелберг „Обикнатият Сибир“, впечатляващо е описано какво се случва в края на страшната сибирска зима. Когато започне гръмотевичното разчупване на ледовете по пълноводните сибирски реки и ледени късове, големи колкото къщи, започнат да се носят по течението, се завихря един продължителен празник. Хората слагат маски и носии на нечестиви демони и започва диво вълнение. Тук ние виждаме съвсем ясно зародиша на карнавала. По-рано хората са могли да възприемат дивите природни духове, които пробудили се от зимния сън, започват своите пролетни безумства. За известно време хората са се оставяли да бъдат увлечени от тях в танци и песни, като по този начин са се освобождавали от влиянието им.

Естествено, в нашите географски ширини, където културата е укротила тези духове, има само бегли остатъци от подобни карнавали. Но за всеки случай е справедливо да кажем: отдаването на сетивните възприятия може да е благотворно само тогава, когато ние ги проникнем с нашето мислене.

Улавяйки все нови впечатления сетивни
Изпълва се със яснота душата,
Раждането на Духа тя помни
И всред поклъващия в безпорядък миров ход
Тя творческата воля на мисленето мое влага.

*

Ergreifend neue Sinnesreize
Erfüllet Seelenklarheit,
Eingedenk vollzogener Geistgeburt
Verwirrend sprossend Weltenwerden
Mit meines Denkens Schöpferwillen.

Втора седмица от Февруари

На всеки от нас се е случвало, когато крачи в тъмното да се изплаши от някой храст, понеже в момента го е сметнал за разбойник. Този пример ни убеждава, че за едно пълно и вярно възприятие винаги са необходими две страни, а именно - към сетивното възприятие трябва да се добави правилното понятие. Обикновено това се извършва светкавично, при което веднага стигаме до вярното понятие. И едва когато този процес протича по-бавно, както е при горния пример, става ясно, че ние мислим дори и при най-простите сетивни възприятия.

Нашето мислене има същата природа, както светлината. Това можем да видим в питащия поглед на едно дете. Ако ние можем да отговорим на въпроса на детето, нещо светва в неговите очи. И тогава виждаме тази мисловна светлина с нашите собствени очи. Изобщо, ние имаме много повече духовни възприятия, отколкото смятаме. И изискването, което напредващата година поставя пред нас, е да осъзнаем Духа, който действа в света.

Укрепва силата на мисълта
Ведно със раждането на Духа,
Избистря тя смътните впечатления сетивни
До пълна яснота.
И щом изобилието на душата
С мировия ход поиска да се слее
На сетивата откровението трябва
На мисленето светлината да приеме.

*

Es festigt sich Gedankenmacht
Im Bunde mit der Geistgeburt,
Sie hellt der Sinne dumpfe Reize
Zur vollen Klarheit auf.
Wenn Seelenfülle
Sich mit dem Weltenwerden einen will,
Muß Sinnesoffenbarung
Des Denkens Licht empfangen.

Трета седмица от Февруари

Ние вече казахме, че сме в състояние да възприемаме много повече духовно съдържание, отколкото обикновено си мислим. Към тази област спадат и спомените. Тук можем да си послужим с един прост пример.

Да предположим, че си спомняме едно дърво. Къде виждаме това дърво? Ние го виждаме като стоящо пред нас. Ние виждаме непосредствено и в будно съзнание този недействителен образ. И все пак образът застава съвсем ясно и реално пред нас. Но въпреки това, не можем да го пипнем. Той не е материален. И от каква субстанция е изграден той? Това е субстанцията, която наричаме етер. От нея се състои нашето етерно тяло, което изгражда и оживотворява физическото тяло. Едни и същи са силите, с чиято помощ ние изграждаме нашите представи и с които, от друга страна, поддържаме нашия живот.

Тук съществува една извънредно важна зависимост. Ние градим представите с помощта на същите сили, с които живеем. А това означава, че с помощта на представите и спомените можем да укрепим нашите жизнени сили.

Познавах един възрастен човек, който преодоля своята тежка депресия благодарение на това, че учеше наизуст стихотворения. Той си казваше - депресията идва оттам, че душата се

натъква на прекалено твърдо, старо и отслабнало тяло. Но аз мога да укрепя своите жизненни сили като уча наизуст стихотворения. И депресията, която седмици наред го измъчваше в болницата се изгуби.

Много неща бихме могли да си спестим в живота, ако не забравяхме толкова бързо. Ние често забравяме дори и това, което сме решили да предприемем. Забравяме дори и това, което сме придобили в по-ранния опит и често пъти след много години вършим същите глупости. Но преди всичко - ние забравяме извънредно бързо нежния спомен за духовните изживявания.

Ето защо през втората половина на Февруари се срещаме с предчувствието, че трябва да се погрижим за спомена, който зимата е оставила вътре в нас.

Светът, заплашва той да заглуши
На душата вродената сила;
Но излез наяве ти, спомен мой
Просветващ от дълбините на Духа
Взорът мой да укрепиш,
Който единствено чрез волевите сили
Може себе си да съхрани.

Die Welt, sie drohet zu betäuben
Der Seele eingeborene Kraft;
Nun trete du, Erinnerung,
Aus Geistestiefen leuchtend auf
Und stärke mir das Schauen,
Das nur durch Willenskräfte
Sich selbst erhalten kann.

Четвърта седмица от Февруари

Ние неведнъж сме говорили за важността на мисленето. Това може и да плаши някого, защото думата „мислене“ напомня за необходимостта да се положат лични усилия. Но на мисленето се крепи цялото човешко същество, започвайки от телесното устройство.

Всеки е виждал как кокошката клати глава при всяка крачка, как кучето маха с опашка, заменяйки така мимиката на лицето. При всички животни главата е изтеглена напред и ако сравним как е разположена при човека, ще забележим колко е голяма разликата: вертикално поставена на шията глава, която е винаги в покой.

Този строеж на тялото ни дава способността да мислим спокойно. Мисленето - това е велика сила, тя може да ни изправя всеки път, когато се прегърбваме пред житейските бури. Благодарение на мисленето разбираме как са взаимосвързани частите на света и можем да го опознаем.

Предубеждението, противопоставящо познанието и вярата, сериозно вреди на човека. Всъщност тези две способности са близки като две сестри. Нали всяко познание първо трябва да го признаем и да сме готови да живеем и работим в съответствие с него. А това е всъщност вяра. Но нашата лична вяра има една

особеност и често тя се състои в следното - ние твърде силно вярваме на авторитети и твърде слабо на своето собствено познание. А колко често ни досаждат с разни „авторитетни“ мнения!

Интензивното съпреживяване на годишния цикъл ни укрепва и в това отношение. Развивайки собствено мислене ние постепенно се освобождаваме от властта на авторитетите.

Да бликне иска от лоното на световете,
Възраждайки блясъка сетивен, радостта от
Битието.

Тя на мисленето мое силата открива
Подготвена от Божиите сили,
Които мощно вътре в мен живеят.

*

Es will erstehen aus dem Weltenschoße,
Den Sinnenschein erquickend, Werdelust.
Sie finde meines Denkens Kraft
Gerüstet durch die Gotteskräfte,
Die kräftig mir im Innern leben.

Първа седмица от Март

Медитациите на Рудолф Щайнер за вживяването в годишния цикъл можем да приемем като един сборник от съвременни молитви. Молитви, които ние отправяме към мировия Дух, за да се свържем с него.

Най-висшето откровение на мировия Дух е светлината. Ние сме обкръжени от нея, но едва ли я забелязваме. Тя е едно неповторимо чудо. Ние смятаме, че виждаме светлината. Всъщност виждаме само осветените предмети. Самата светлина е от свръхсетивно естество и е невидима. Това можем да потвърдим с един експеримент: ако се намираме в тъмна стая и от една малка дупка в стената се промъква светлина ние виждаме само малкото осветено петно на пода. Не виждаме светлинния лъч или го виждаме само тогава, когато по пътя си той среща прах, дим или нещо друго.

През келтската култура, която се разпростираше из цяла Европа, включително и до Предна Азия, хората бяха интензивно свързани с духовната природа на светлината. Това ни обяснява и смисъла на техните големи, подредени в кръг каменни стълбове. Светлината е била спирана от тези каменни стълбове, за да може човек, намирайки се в сянката да осъзнае своята духовност. Чрез светлината келтите приемаха такива послания от небесния свят, благо-

дарение на които подреждаха живота си.

В „Сътворението“ от Стария Завет се казва: „И рече Бог: Да бъде светлина!“. Той изговаря това, което живее в Него: светлината.

Ето как светлината се явява за нас като едно откровение на Бога.

Всред светлина, която от мировите висини
В душата мощно да се влее иска,
Ела, разгадаваща душата,
Ти, увереност на мировите мисли,
Събираща на своите лъчи мощта
И любов пробуждаща в човешкото сърце.

*

Im Lichte, das aus Weltenhöhen
Der Seele machtvoll fließen will,
Erscheine, lösend Seelenrätsel,
Des Weltendenkens Sicherheit,
Versammelnd seiner Strahlen Macht,
Im Menschenherzen Liebe weckend.

Втора седмица от Март

През тази седмица Земята се подготвя за скок. Космическите жизнени сили отново търсят начин да се свържат с нарастващата светлина. Март носи своето име от Марс, защото в Рим в началото на Март отново са били отваряни вратите на Марсовите храмове след зимната пауза. А това означава, че в края на краищата отново настъпва времето за битки и за войни.

Но днес месец Март вече не означава готовност за война. Ние живеем във време, когато външните войни са загубили всякакво оправдание. Въпреки това Марсовите сили са и днес една много скъпоценна енергия. Само че ние трябва да ги обърнем в своя полза. Ние се нуждаем от вътрешната пробивност на мислите, чрез които да се справим с нашата леност и стремеж към удобство. Точно през пролетта можем да почувствуваме как нашите крайници натежават и тялото се отпуска.

Откъде идва т. нар. пролетна умора? Тя идва оттам, че Земята заспива. Защото лятната половина на годината означава: Земята спи. Зимата означава: Земята е будна. И ние се нуждаем да пробудим у себе си едно вътрешно отношение към будността на зимата, за да се справим с нарастващата светлина на деня.

Усещам аз мощта на мировото Битие:
Тъй говори на мисленето яснотата,
Спомняща си на своя Дух растежа
В мировите мрачни нощи,
И отправя към идващия миров ден
На своята душа надеждата сияйна.

*

Ich fühle Kraft des Weltenseins:
So spricht Gedankenklarheit,
Gedenkend eignen Geistes Wachsen
In finstern Weltennächten,
Und neigt dem nahen Weltentage
Des Innern Hoffnungsstrahlen.

Трета седмица от Март

Вживяването в настроенията на годишния цикъл може да пробуди нашите сетива, така че ние да се отворим отново към света. Езикът на природата става особено ясен в тази седмица на избуяващата пролет. Отвсякъде се разнасят сигнали, които нашето сърце улавя - това е новото качество на слънчевата светлина, новият зелен цвят на първите поникнали растения, синият цвят на небето.

Колко дълго време ние сме били затворени. Сега, удивлявайки се на красотата, трябва отново да се отворим. И когато, например, се обръщаме към едно лале и питаме: „Откъде си получило ти този чуден цвят?“ - често пъти ние не получаваме никакъв отговор и тогава отново се затваряме. После забелязваме, как именно въпросът представлява онзи ключ, който отваря нашите сетива и сърцето.

Децата са пълни с въпроси, защото те все още са отворени за света. Ние, възрастните, се учим на откритост като задаваме въпроси. Един такъв въпрос може да гласи примерно така: „Означава ли нещо за цветето, ако то влезе в разговор с мен?“

Седмичната медитация дава обяснение на това, колко безкрайно много въпросите ни отварят към света.

Тъй говори на Аза човешки,
Мощно себе си откриваща
И същинските му сили освобождаваща,
На мировото Битие съзидателната радост:
В теб носейки живота мой
От неговия плен магичен
Извличам аз истинската своя цел.

*

Es spricht zum Menschen-Ich,
Sich machtvoll offenbarend
Und seines Wesens Kräfte lösend,
Des Weltendaseins Werdelust:
In dich mein Leben tragend
Aus seinem Zauberbanne,
Erreiche ich mein wahres Ziel.

Четвърта седмица от Март

Понякога, в сериозен разговор с друг човек, може да се случи така, че ние говорейки, изведнъж да разберем своята собствена мисъл.

Така и нашето отношение към света трябва да прерастне в едно истински задълбочено приятелство с него. Приятелството винаги започва с интереса, с вниманието, което ние отдаваме един към друг. Който се интересува от цветята винаги ще изпитва голяма радост, когато ги вижда отново. Или, например, когато човек устремява своя поглед към звездите, той винаги ще вижда в тях верни приятели. Има такава точка в Млечния път, където се срещат съзвездията Лебед и Орел. Ако, съзерцавайки я, ние си представим как в нея се пресичат пътищата на душите на умрелите и на още неродените, на които им предстои да се родят, то това място на небето започва да ни говори за много неща. Каква радост изпитва човек, когато отново види тази точка на Млечния път след дълга пауза. Това са верни небесни спътници, които ни съпровождат навсякъде, където и да се намираме.

Медитацията за тази седмица е наречена „Пролетно очакване“ и ни подтиква към такъв, все по-съдържателен диалог с мировия Дух.

Вътре в естеството на човека
Влива се богатството на сетивата,
Открива себе си мировият Дух
В отражението на окото човешко,
Което силата своя от него
Да съгради отново ще трябва.

*

Ins Innre des Menschenwesens
Ergießt der Sinne Reichtum sich,
Es findet sich der Weltengeist
Im Spiegelbild des Menschauges,
Das seine Kraft aus ihm
Sich neu erschaffen muß.

Страстната седмица

Медитацията за предвеликденската седмица е построена като огледален образ на Великденската седмица. В текста на тази медитация ние виждаме особено ясно, че „Календарът на Душата“ е само косвено свързан с кръговрата на християнските празници. Затова, когато попитали Рудолф Щайнер как да работят с текстовете в Южното полукълбо, той отговорил, че на Великден трябва да започнат с текста за Михаилловден. Основното в Календара - това е движението на душата в унисон с дишането на Земята. А то е полярно. При „Календарът на Душата“ става дума да получим един подтик да следваме дишането на Земята. Когато в Южното полукълбо имаме издишване (лято), в Северното полукълбо се извършва вдишване (зима). Обаче християнските празници са единни за цялата Земя. Коледата може да бъде както през зимата, така и през лятото. Всичко е въпрос на навици и обичаи.

Връзката на християнските празници с хода на годината е чисто душевна. Обаче в душевния живот винаги цари законът за противоположностите и едно събитие може да бъде обхванато напълно, само ако изпита влиянието на двете противоположности. Духовният аспект е съвсем различен. Ние можем да го извлечем от звездната писменост. За цялата Земя

Коледата се пада в знака на Козирога, а Йоановден - в знака на Рака. По времето на архангел Михаил Слънцето се намира в знака Везни - атрибута на архангел Михаил, а Великденското Слънце свети в знака на Овена. В тази част на годината едно агне без недостатък се жертвува на празника Пасха. Агнецът Божи, Христос, сам принася себе си в жертва. Така Той се превръща за нас в източник на живот и търсещите винаги могат да разчитат на Него.

В наши дни сигурно е от голямо значение, че ние развиваме съзнание за цялата планета. И това става най-интензивно тогава, когато се стремим да изживяваме християнските празници по един действително духовен начин.

Щом от дълбините на душата
Духът обръща се към мировото Битие
И красота се носи из пространствения
широтите,
Тогава от небесните далнини
Сила жизнена в човешките тела приижда
И свързва, с действия и мощ,
Естеството на Духа с битието на човека.

Wenn aus den Seelentiefen
Der Geist sich wendet zu dem Weltensein
Und Schönheit quillt aus Raumesweiten,
Dann zieht aus Himmelsfernen
Des Lebens Kraft in Menschenleiber
Und einet, machtvoll wirkend,
Des Geistes Wesen mit dem Menschensein.

Послеслов

Тази книга е написана, преди всичко, от чувство на благодарност към „Календарът на Душата“ от Рудолф Щайнер, към голямата сила, скрита в тези изречения. Те имат мантричен характер, тоест в тях е важна последователността на звуците, а не думите. Какво означава това, ще се постарая да обясня от собствения си опит.

На 9. Август 1969 аз преживях автомобилна катастрофа и по-скоро мъртъв, отколкото жив, бях закаран в болницата в гр. Улм. Това се случи в събота, бях петият пациент за деня, така че лекарите имаха достатъчно работа. След спешната операция се събудих в отделението за реанимация.

Тази първа нощ се чувствавах като в ада. На съседното легло една жена с пълен глас рецитираше „Аве, Мария“. Бяха я докарали със сътресение на мозъка. С гръмки ругатни шофьор на камион от Австрия прекъсваше молитвата. Понякога се чуваше ядосаният глас на главния лекар, хокаш медицинските сестри: не бяха дали достатъчно обезболяващо на досадника. В края на краищата лекарят сам си направи труда и му инжектира валиум, за да го усмири.

Адска жега беше не само около мен, но и вътре в мен. Отново и отново аз потъвах в забрава и нагли демони се нахвърляха върху мен в бълнуването.

На сутринта успях да убедя лекаря да не ми инжектира повече валиум. Съвсем скоро аз намерих собствено обезболяващо средство - тъкмо през тази година бях започнал да се упражнявам в изреченията от „Календарът на Душата“. И ето че сега започнах вътрешно да произнасям поредния текст: „Мога ли душата си да разширя...“. И се случи нещо удивително. Всеки съгласен звук идваше към мен изотзад като мощно звучащо същество. Гласните се издигаха от самия мен, отвътре, и увеличаха съгласните в общ поток. Всяка дума отново и отново се образуваше. Обаче, за да позволя на звуците да възникват, аз бях длъжен да проявя активност, но веднъж възникнали те живееха вече свой живот. Всеки път, преминавайки през изречението, усещах неговото оздравяващо въздействие. От звуците непосредствено се раждаха жизнени сили.

Много скоро лекарите с удивление забелязаха, че моето оздравяване върви необичайно бързо. Аз правех опити с други стихотворения, желаейки да разбере, дали не мога да изживея в тях звуците също толкова интензивно. В поезията така и не се получи. Само произнасянето на „Отче наш“ даваше същия ефект, но най-интензивно от всичко беше пре-

живяването с „Календарът на Душата“.

Преживяването на звуците ми помогна и по-късно. По време на катастрофата силно пострада моето лице. И хирургът дълго си блъска главата как да върне на място изскочилата от черепа горна челюст. Накрая той реши да ми обръсне главата и с помощта на гипс да закрепим механизъм, който да държи челюстта неподвижна докато тя зарастне. Всеки зъб беше омотан с тел, за да бъде фиксиран към челюстта. Поради слабост на кръвообращението лекарят не ми даде обезболяващо и ме помоли да проявя търпение и издръжливост. Лесно е за казване, но трудно за изпълнение - болката беше невероятна. Изведнъж си спомних един текст от „Изречения на истината“ от Рудолф Щайнер, който ми послужи като спасение:

Im Herzen
Lebt ein Menschengleid,
Das von allen
Stoff enthält,
Der am meisten geistig ist;
Das von allen
Geistig lebt
In der Art, die am meisten
Stofflich sich offenbart.
Daher ist Sonne
Im Menschen-Weltall
Das Herz;
Daher ist im Herzen
Der Mensch
Am meisten
In seines Wesens
Tiefstem Quell.⁹

В сърцето
Живее част от човека,
Която се въздържа
От всяка материя,
И е чисто духовна;
Тя от
Духа живее,
Но тъй, че най-вече
В материята се проявява.
Ето защо Слънцето
В Човека-Вселена
Е сърцето;
Ето защо в сърцето
Човекът е
Изцяло
В най-дълбоките извори
На естеството свое. *

Всеки път, когато стигах до думата „слънце“ ме обгръщаше много силна топлина и изчезваха всички болки. Многократно си повтарях наум изречението, докато не приключи цялата процедура по прикрепяне на челюстта. Лекарят дълго след това превъзнася моето мъжество, уверявайки всички, че досега не е виждал подобно нещо. Жалко, че не можех да му обясня как се получи - в този момент беше невъзможно да си служа с устата. А и вероятно, той би ме помислил за чудак...

* Превод от немски: Димитър Димчев.

Бележки*

1. Рудолф Щайнер. Предисловие към второто издание на „Календарът на Душата“.
2. В немския превод на Евангелието е употребено „als“ вместо „wie“: „Обичай своя ближн като самия себе си“. Употребата на „wie“ подразбира „като че това си ти“, а с „als“ фразата означава „...доколкото това си ти самият“. За първи път е употребено в цикъла лекции от Рудолф Щайнер „Христос и човешката душа“, Дорнах, 1994.
3. Кофи Едусей. „Религията за нас - това е Земята, на която ние живеем“. Шутгарт, 1995.
4. Мария-Луиза Кашниц. „На къде вървя?“. Хамбург, 1963.
5. Георг Ричи, Елизабет Шерил. „Завръщане от утре“. Марбург, 1984.
6. На автора е известен само един календар в Германия, в който седмицата започва от неделя - календарът на изд. Ураххаус.
7. Виж описанието на предварителния поглед върху човешкото същество и неговия бъдещ живот в лекционния цикъл на Рудолф Щайнер „Основни елементи на езотериката“. Дорнах, 1987.
8. Траугот Щакелберг. „Обикнатият Сибир“. Пфулингген, 1951.
9. Рудолф Щайнер. „Изречения на истината“. Дорнах, 1991.

* Всички издания са на немски език. - Бел. рус. прев.

Антропософско Издателство
„Даскалов“
предлага:

I

Поредицата от Събрани Съчинения
на Рудолф Щайнер

1. „Въведение в Тайната Наука“ (Събр. Съч. №13), 386 стр.
2. „Духовното ръководство на човека и човечеството“ (Събр. Съч. №15), 80 стр.
3. „Христос и човешката душа“ (В Събр. Съч. №155, 4 лекции в Норкьопинг, 1914), 112 стр.
4. „Философия на свободата“ (Събр. Съч. №4), 256 стр.
5. „Път към себепознание на човека“ и „Прагът на духовния свят“ (Събр. Съч. №16 и №17), 176 стр.
6. „Същност на социалния въпрос“ (Събр. Съч. №23), 160 стр.
7. „Евангелието на Йоан“ (Събр. Съч. №103, 12 лекции в Хамбург, 1908), 270 стр.
8. „Християнството като мистичен факт“ (Събр. Съч. №8), 174 стр.
9. „Теософия“ (Събр. Съч. №9), 208 стр.
10. „Как се постигат познания за висшите светове“ (Събр. Съч. №10), 200 стр.
11. „Великденският празник като част от мистерийната история на човечеството“ (В Събр. Съч. №233а, 4 лекции в Дорнах, 1924), 96 стр.

12. „Тайната на четирите темперамента“ (Събр. Съч. №34) и „Възпитанието на детето от гледна точка на Антропософията,, 144 стр.
13. „Човекът в светлината на окултизма, теософията и философията“ (Събр. Съч. №137, 10 лекции в Осло, 1912), 240 стр.
14. „Откровения на Кармата“ (Събр. Съч. №120, 11 лекции в Хамбург, 1910), 320 стр.
15. „Общото човекознание като основа на педагогиката“ (Събр. Съч. №293, 14 лекции в Дорнах, 1919), 224 стр.
16. „Евангелието на Лука“ (Събр. Съч. №114, 10 лекции в Базел, 1909), 256 стр.
17. „Апокалипсисът на Йоан“ (Събр. Съч. №104, 13 лекции в Нюрнберг, 1908), 320 стр.
18. „Карма на неистината“ (Събр. Съч. №173, 13 лекции в Дорнах, 1916), 416 стр.
19. „Антропософията като космософия - I част“ (Събр. Съч. №207, 11 лекции в Дорнах, 1921), 208 стр.
20. „Антропософията като космософия - II част“ (Събр. Съч. №208, 11 лекции в Дорнах, 1921), 240 стр.
21. „Евангелието на Матей“ (Събр. Съч. №123, 12 лекции в Берн, 1910), 312 стр.
22. „Отношението на звездния свят към човека и отношението на човека към звездния свят“ (Събр. Съч. №219, 12 лекции в Дорнах, 1922), 224 стр.
23. „От изследването на Акаша. Петото Евангелие“ (Събр. Съч. №148, 10 лекции в различни градове през 1913 - 1914)
24. „Необходимост и свобода в мировите процеси и в човешките действия“ (Събр. Съч. №166, 5 лекции в Берлин, 1916), 176 стр.

25. „Бхагавад Гита и Посланията на апостол Павел“ (Събр. Съч. №142, 5 лекции в Кьолн, 1912-1913), 184 стр.
26. „Окултните основи на външния свят. Духовете на Мрака и тяхното сваляне на Земята“ (Събр. Съч. №177, 14 лекции в Дорнах, 1917)
27. „Еволюцията от гледна точка на истината“ (Събр. Съч. №132, 5 лекции в Берлин, 1911)
28. „От Исус към Христос“ (Събр. Съч. №131, 10 лекции в Карлсруе, 1911)
29. „Духовните Йерархии и тяхното отражение във физическия свят“ (Събр. Съч. №110, 10 лекции в Дюселдорф, 1909)
30. „Отделните Души на Народите и тяхната мисия във връзка със северно-германската митология“ (Събр. Съч. №121, 11 лекции в Кристияния (Осло), 1910)
31. „Тайното откровение на Гьоте в неговата Приказка за Зелената Змия и Красивата Лилия“ (2 лекции в Берлин, 22. и 24. Октомври 1908)
32. „Изкуството и неговата световна мисия“ (Събр. Съч. 276, 8 лекции в Дорнах и Кристияния през 1923)
33. „Антропософски Календар на Душата“

II

Други антропософски автори

- Карл Унгер* - „Какво представлява Антропософията“,
64 стр.
- д-р Ото Волф* - „Антропософски ориентираната
медицина“, 96 стр.
- Фридрих Рителмайер* - „Моята среща с Рудолф Щайнер“,
160 стр.
- Рудолф Трайхлер, Ото Волф* - Четири студии върху
антропо-софската медицина - „Болестите на века:
алергии, депресии, артрози, рак“, 192 стр.
- Валтер Бюлер, Фридрих Хуземан* - „Правилни и погреш-
ни пътища в духовния свят“, 144 стр.
- д-р Емил Танев* - „Джогингът и съвременният спорт в
светлината на Антропософията“, 64 стр.
- Сергей О. Прокофиев* - „Окултното значение на прош-
ката“
- Дитер Хорнеман* - „Общност на християни“
- Зеелманс ван Емиковен* - „Основополагащият камък“
- Сергей О. Прокофиев* - „Срещата със злото и неговото
преодоляване чрез Духовната наука“
- Дитер Хорнеман* - „Ведно със Земята диша Душата“

Антропософско Издателство „Даскалов“

ПОДГОТВЯ:

Рудолф Щайнер

Биодинамично земеделие

(Събр. Съч. №327)

Осем лекции изнесени в Кобервиц през 1924

Издателството предлага антропософска литература
в следните книжарници:

Стара Загора:

Книжарница на ул. „Цар Симеон Велики“ 90

София:

Книжарница „ЕЛРИД“, ул. „Стефан Караджа“ 7А
тел. 02/986 7126

София:

Книжарница „Астея“, ул. „Пиротска“ 3, безистен, ет. 2

Пловдив:

Книжарница „Загорчинов“, ул. „Гладстон“ 32 (В Изл. зала)

Книжарница „Приложни изкуства“

ул. „Акад. Державин“ 28

Книжарница „София-Т“, ул. „Абаджийска“ 7

тел. 032/267 265

Варна:

Книжарница „Андина“, ул. „Цар Симеон I“ 10

тел. 052/630 902

Книжарница „Алфиола“, ул. „Цар Иван Шишман“ № 15

Антропософска Библиотека (тел. 052/236 584) предлага
нередактирани преводи на част от Събр. Съч. на Рудолф
Щайнер, които не са предвидени за издаване в следващите
години

Бургас:

Книжарница „Хеликон“, пл. „Тройката“ №4

тел. 056/24 274

Благоевград:

Книжарница „Светлина“, ул. „В. Левски“ 3

тел. 073/25 119

Смолян:

Книжарница „Книжовност“, бул. „България“ 28

Казанлък:

Книжарница „Логос“, ул. „Освобождение“ 6, тел. 0431/297 66

Част от тиража се разпространява бесплатно

Антропософско Издателство

„Даскалов“

ул. „М. Станев“ 61А

Стара Загора, тел. 042/5-44-81

Дитер Хорнеман

Ведно със Земята диша Душата
Въведение към „Календарът на Душата“
от Рудолф Щайнер

Първо издание

Редактор: *Димитър Димчев*

Коректор: *Анна Христатијева*

Предпечатна подготовка: *ЕТ „Вектор“*, тел. 042/220 91

Проект корица: *Data Design, Стара Загора*, тел. 042/457 58

Печат: АД „Полиграфия“, Пловдив

ISBN 954-495-045-1